ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 124 (8.708) ◆ 1995 йил 25 октябрь, чоршанба ◆ Сотувда эркин нархда

НЬЮ-ЙОРК УЧРАШУВЛАРИ

НЬЮ-ЙОРК (23 октябрь). Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг БМТнинг эллик йиллигига бағишланган тантанали мажлисида иштирок этиш учун Америкага келган Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов бугун бир қатор давлатлар раҳбарлари ҳамда ишбилармон доиралар вакиллари билан учрашди. Чехия Республикаси Президенти Вацлав Гавел ҳамда Украина Президенти Леонид Кучма билан БМТ қароргоҳида бўлиб ўтган икки томонлама музокаралар чоғида давлатлараро муносабатларни ривожлантиришга оид масалалар юзасидан фикрлашиб олинди.

Ислом Каримов шу куни ўзи учун ажратилган қароргоҳда Жанубий Кореянинг «ДЭУ» корпорацияси раиси Ким У Жунни қабул қилди. Қабул чоғида Асакада мазкур корпорация билан ҳамкорликда қурилаётган автомобил заводини тезроқ ишга тушириш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди. Президент, шунингдек «Чейз манхеттен банк»ка ҳамда «Америкен интернейшнл груп» кенгашига ташриф буюриб, уларнинг раҳбарлари билан учрашди. Американинг етакчи банкларидан бири ходимлари ҳамда номи зикр этилган кенгаш аъзоларига Ўзбекистон ва унинг бугунги ҳаётида рўй бераётган туб ўзгаришлар, айниқса, ўзаро манфаатли ҳамкорликни йўлга қўйиш учун муҳим пойдевор бўлиб хизмат қиладиган сиёсий барқарорлик тўғрисида гапириб берди. Манфаатли ҳамкорликни янада ривожлантириш учун ўзаро мулоқот ва ахборот алмашувини кучайтириш лозимлигини таъкидлади. Айни пайтда Америка фирма ва молиявий муассасалари вакилларининг Марказий Осиё бозорига кириб бориши суст кечаётганининг сабаби ахборот тақчиллигида эканини таъкидлади.

Учрашувлар чоғида Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки билан «Чейз манхеттен банк» ўртасида битим, Ўзбекистон Республикаси ҳукумати ва «Америкен интернейшнл груп» ўртасида ўзаро бир-бирини тушуниш тўғрисида меморандум имзоланди.

Фахриддин НИЗОМ.
(ЎзА).

ТАЖРИБАНИНГ ИЛМИЙ ТАҲЛИЛИ, ИСТИҚБОЛНИ АНИҚ КЎРА БИЛИШ

Украина пойтахтида Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» китобининг тақдимот маросими бўлди. Илгари хабар қилинганидек, мамлакатимиз Президентининг бу китоби Тошкентдаги «Ўзбекистон» ва Санкт-Петербургдаги «Лениздат» нашриётлари томонидан уч тилда — ўзбек, инглиз ва рус тилларида кўп нусхада нашр этилган эди.

Киевдаги халқаро муносабатлар институтининг кенг, шинам залида ўтказилган учрашувга Украина раҳбарияти, ижтимоий-сиёсий ҳаракатлар, илмий тадқиқот институтлари ва олий ўқув юртларининг вакиллари, Украина тадбиркорлари, мамлакатдаги дипломатия корпуси ходимлари, журналистлар тўпланишди. Учрашувни Ўзбекистон Республикасининг Украинадаги муваққат ишлар вакили А. Аъзамхўжаев кириш сўзи билан очди.

Сўнгги тўрт йил якунлари, дейилди учрашувда, иттифоқ тарқалиб кетганидан сўнг Ўзбекистон танлаб олган иқтисодий тараққиёт йўлининг тўғрилигидан ишонарли тарзда далолат бериб турибди. Аввало Президент Ислом Каримовнинг ўзи бу йўлни танлашнинг ташаббускори бўлди ва уни изчиллик билан амалга оширмоқда. Айни шу туфайли Ўзбекистон собиқ иттифоқдаги кўп республикаларда ўтиш даврида юз берган салбий ҳодиса ва муаммоларнинг кўпчилигидан холи бўлди. Ҳозирги кунда Ўзбекистоннинг иқтисодий кўрсаткичлари МДҲ мамлакатлари орасида энг яхши кўрсаткичдир. Амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотлар модели жамиятда барқарорликни сақлаб қолишга, яқин йилларда иқтисодий жиҳатдан жадал юксалишнинг чинакам истиқболларини яратишга имкон берди.

— Президент Ислом Каримов бирор ишни бошлашдан олдин унинг ижобий натижалари тўғрисида эмас, балки кўпроқ салбий оқибатлари тўғрисида ўйлайди, шу туфайли Ўзбекистонда ислоҳот ғояси обрўсизланмади, — деди Ўзбекистон давлат матбуот қўмитаси раиси Р. Шоғуломов китобни тақдим этар экан. — Айни шу сабабли республикада бозор иқтисодиётига босқичма-босқич, тадрижий равишда ўтиш йўли танланди. Ижтимоий йўналиш ва ислоҳотни давлат йўли билан бошқариш бу йўлнинг асосий қоидаларига айланди, ислоҳотлар дастури Ўзбекистон шароитига мумкин қадар тўла мослаштирилди.

Ўзбекистон Президентининг янги китобида айни шу тажриба батафсил кўрсатилган, дейилди учрашувда. «Иқтисодий ислоҳотлар биринчи босқичининг якунлари ва сабоқлари» деб аталган биринчи қисмда иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш, бозор муносабатларини вужудга келтириш стратегияси ва йўлларини белгилаш масалалари назарий ва амалий жиҳатдан асослаб берилган. Бозор иқтисодиёти ёрдамчи тармоқларининг барпо этилиши жараёнлари, нарх-навога эркин тус бериш, ташқи иқтисодий фаолиятга кенг йўл очиш, жаҳон иқтисодий ҳамжамиятига қўшилиш жараёнлари таҳлил этилган. Китобнинг «Иқтисодий ислоҳотлар иккинчи босқичининг вазифалари ва устувор йўналишлари» деб номланган иккинчи қисмида мамлакатни янада ривожлантиришнинг асосий йўналишлари ва истиқболлари аниқ белгилаб берилган.

Учрашув иштирокчилари Ўзбекистон Президентининг янги китоби тўғрисидаги ахборотни зўр қизиқиш билан кутиб олдилар. Улар бу ерда ташкил этилган республикада иқтисодий ислоҳотларнинг амалга оширилишига бағишланган кўргазма билан танишдилар, шу мавзудаги ҳужжатли фильмни томоша қилдилар.

Ислом Каримовнинг китоби тақдимотига бағишланган учрашувда Украина Президентининг маслаҳатчиси Д. Видрин, Украина Миллий фанлар академиясининг академиги Ю. Пахомов, Ўзбекистон Истиқболни белгилаш ва статистика давлат қўмитаси раисининг биринчи ўринбосари В. Голишев сўзга чиқди.

Давлатимиз бошлиғи китоби тақдимотига бағишланган учрашувда Ўзбекистон Президентининг Давлат маслаҳатчиси Х. Жўраев, Украина ташқи ишлар вазири Г. Удовенко иштирок этдилар.

***

Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» китоби тақдимотида иштирок этган Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Х. Жўраев, Ўзбекистон Давлат матбуот қўмитаси раиси Р. Шоғуломов, Ўзбекистон Республикасининг Украинадаги муваққат ишлар вакили А. Аъзамхўжаевни Украина Президенти Леонид Кучма қабул қилди.

Қабул маросимида Украина Президентининг маслаҳатчиси Д. Видрин ҳозир бўлди.

(ЎзА).

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ МАЖЛИСИ

24 октябрь куни республика Вазирлар Маҳкамасининг мажлиси бўлди. Унда вазирликлар, давлат қўмиталари, идоралар, уюшмалар, концернлар, корпорациялар, бирлашмалар раҳбарлари, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари иштирок этди. Мажлисни республика Бош вазири А. Муталов бошқарди.

Йиғилишда иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишнинг тўққиз ойлик якунларини баҳолаш ва жорий йил охиригача ислоҳотларни янада чуқурлаштириш борасидаги кечиктириб бўлмайдиган чора-тадбирлар, халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқаришнинг аҳволи, мазкур товарларни ишлаб чиқарувчи корхоналарнинг иқтисодий ва молиявий аҳволини янада яхшилаш чора-тадбирлари ҳамда Коммунал хизмат кўрсатиш вазирлиги, Энергетика вазирлиги, бошқа вазирликлар ва идораларнинг, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар, Тошкент шаҳар ҳокимликларининг қиш мавсумига тайёргарликни туғаллашига доир ишлари тўғрисидаги масалалар муҳокама этилди.

Бош вазир ўринбосарлари — «Ўзистиқболстат» Давлат қўмитаси раиси Ў. Исмоилов, молия вазири Б. Ҳамидов, шунингдек Марказий банк бошқаруви раиси Ф. Муллажоновнинг мажлис кун тартибига киритилган масалалар юзасидан маърузалари тингланди. Айрим вилоятлар ҳокимларининг, тегишли вазирлик, корпорация, концерн ва уюшмалар раҳбарларининг ахборотлари эшитилди.

Йиғилишда Олий Мажлис Раиси Э. Ҳалилов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Т. Алимов, Бош вазир ўринбосарлари қатнашди.

(ЎзА).

Дил изҳори

САНЪАТГА КЎРСАТИЛАЁТГАН ҒАМХЎРЛИК

Куни кеча матбуотда эълон қилинган Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистонда театр ва мусиқа санъатини янада ривожлантиришни қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони санъат аҳлларининг барча қатламлари ўртасида қизғин кутиб олинди. Барча ушбу Фармонни аҳли санъаткорларга, санъатга кўрсатилаётган ғамхўрликнинг яна бир ёрқин намунаси деб баҳоламоқда.

Таҳририятимизга ҳам дил изҳорлари битилган мактублар узлуксиз келиб турибди. Қуйида уларнинг айримларини эътиборингизга ҳавола қиламиз.

МАМНУНИЯТИМ ЧЕКСИЗ

Аввало ушбу Фармонни санъаткорлар жуда катта мамнуният билан кутиб олганини таъкидлашим жоиз. Санъаткор доим ўз маҳорати, истеъдодини халққа манзур қилишни ўйлайди. Фармондаги хизмат қилган йилига қараб унга бериладиган ҳар ойлик тақдирлаш миқдори ошиб бориши адолатлидир. Хулоса қилиб айтганда хусусан, театр ва мусиқа санъати ижодий кадрларини тайёрловчи ўқув муассасаларининг профессор ва ўқитувчилари, концертмейстерлари учун кўрсатилган ғамхўрлик қалбимизга бир олам завқ-шавқ бахш этди. Айниқса Тошкент шаҳрида консерваториянинг янги мажмуини қуриш ҳақида гап бориши айни муддао бўлди.

Сайфи ЖАЛИЛ,
Мухтор Ашрифий номидагиТошкент Давлат консерваториясининг профессори, Ўзбекистон халқ артисти.

БИЗГА ҚАНОТ БЎЛАДИ

Президентимизнинг Фармонини ўқиб бошим кўкларга етгудек бўлди. Бу бозор иқтисодиётига ўтишдек долзарб бир даврда жуда ҳам вақтида кўрсатилган мадад деб биламан. Айниқса Фармонда ёшидан қатъи назар театр, концерт ташкилотининг артистлари ва бадиий ходимлари ойлик маошига 10,20,35 фоиздан қўшиб борилиши таъкидлангани қувончлидир. Ҳали бунчалик аниқ-равшан белгилаш билан ёшларга нисбатан рағбатлантириш кўзда тутилмаган эди. Бир оғиз сўз кишига қувват бўлади, дейишади. Ушбу ғамхўрлик бизларга ижодий парвоз учун қанот бўлади.

Рушана СУЛТОНОВА.
Ўзбекистон Давлат филармониясининг раққосаси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист.

ЎЗИМНИ ЁШАРГАНДЕК СЕЗДИМ

Президентимиз Фармонида пенсияга чиқадиган ва пенсиядаги санъаткорларга ҳам ойлик устамалар миқдорининг белгиланиши кўп йиллик меҳнатимизнинг тақдирланиши деб биламан. Тўғриси ўзимиз пенсияда бўлсақ ҳам хаёлимиз кўп йиллар ишлаган санъат даргоҳида бўлади. Бир умр санъат билан яшадик. Худди шу маънода мазкур Фармон бизга ўзгача куч-қувват бағишлади. Биз ҳам бошқа ҳамкасбларимиз қатори белимизни яна маҳкам боғлашга тайёрмиз.

Анвар ЮСУПОВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист.

БУГУНГИ КУН НАФАСИ

МАМЛАКАТИМИЗДА

❑ Олий Мажлис раиси Эркин Халилов Ҳиндистоннинг Ўзбекистондаги элчиси М. К. Бхадракумар ва Покистоннинг Ўзбекистондаги элчиси Шафқат Али Шайхни қабул қилди.

❑ Кеча Тошкентда Ўзбекистон терапевтларининг IV қурултойи иш бошлади.

❑ Навоий вилоятининг Қизилқумда жойлашган Зафаробод шаҳрига табиий газ келди.

❑ Жиззах вилоятининг Зарбдор туманида ишга туширилган янги пахта тозалаш заводи йилига 40-50 минг тонна хом ашёни қайта ишлаш қувватига эга.

❑ Андижон вилоятининг 17 минг нафар теримчиси икки ҳафтадан бери Сирдарё вилояти пахтакорларига ҳосил йиғим-теримида ёрдам бермоқдалар.

❑ Андижон вилоятининг Жалолқудуқ туманида 1996-1997 йилларда мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш давлат дастурини тузиш, шунингдек хорижий сармояни жалб этиш масалаларига бағишланган икки кунлик республика семинари ўтказилди.

❑ Бухоро вилояти ҳокимининг қарорига мувофиқ матбуотни қўллаб-қувватлаш мақсадида шанбалик ўтказиладиган бўлди. Унда ишлаб топилган маблағ 1996 йил учун матбуот нашрларига ёзилишга сарфланади.

❑ «Чорвоқ» халқаро таълим маркази беш йил давомида 1 миллион кишини хорижий тиллардан бирига ўргатишни ўз олдига мақсад қилиб қўйди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

❑ Бугун Қозоғистонда Мустақиллик кунининг 4 йиллиги байрам қилинмоқда.

❑ Чеченистон миллий тикланиш ҳукумати бош вазири С. Ҳожиев истеъфога чиқди. Миллий тикланиш ҳукумати бош вазири этиб Д. Завгаев тайинланди.

❑ Россия Давлат думасига сайловларда иштирок этиш ниятида бўлган 69 та сайлов бирлашмаси ва блокидан 43 таси белгиланган муддатда Марказий сайлов комиссиясига ҳужжатларини топширишга улгурди. 2 ноябргача улар ҳужжатлари текшириб чиқилиши керак. Ҳозирнинг ўзида бу парламент сайловларида камида 30 бирлашма иштирок этиши аниқ бўлиб қолди.

❑ Минскда «Беларусь-Россия: стратегик шерикчиликни танлаш» мавзусида давра суҳбати ўтказилди. Унда бу икки давлат интеграцияси имкониятлари муҳокама этилди.

❑ Собиқ СССРнинг собиқ президенти Михаил Горбачев журналистларга ўзининг икки йил мобайнида ёзган «Ҳаёт ва ислоҳотлар» икки жилдлик 1 минг бетдан иборат эсдаликларини тақдим этди.

❑ Владикавказнинг «Спартак-Алания» клуби футбол бўйича 1995 йилги Россия чемпиони бўлди.

ХОРИЖДА

❑ Россия ва АҚШ Президентлари Борис Ельцин билан Билл Клинтон ўртасида Нью-Йорк яқинидаги Гайд-Паркда ўтказилган музокараларда асосан НАТОни кенгайтириш ва собиқ Югославияда тинчлик ўрнатиш муаммолари муҳокама этилди. Музокаралар якунига кўра бирор ҳужжат қабул қилинмади.

❑ Ироқ Президенти Саддам Ҳусайн аҳолига карточка бўйича бериладиган ун ва ўсимлик мойи меъёрини кўпайтириш тўғрисида фармон чиқарди. Эндиликда ҳар бир ироқлик ойига 7 килограмм ун ва 750 грамм ёғ олиши мумкин.

❑ Миллий байрам—1956 йилги Венгрия инқилоби куни арафасида Адолат ва ҳаёт партияси Будапештда ҳукуматга қарши оммавий намойиш уюштирди.

❑ Шри-Ланка ҳукумат қўшинлари мамлакат шимолида «Озодлик йўлбарслари» ташкилоти жангариларига қарши кенг қамровли ҳужум уюштирдилар. Натижада ҳозирнинг ўзида 400 нафардан кўпроқ жангари йўқ қилинди.

❑ Ғарбий Германия ҳарбий-ҳаво кучларининг самолёти Азор ороллари яқинида фалокатга учради.

❑ Бангладешда тўрт кунлик иш ташлаш давомида ҳуқуқ-тартибот кучлари билан тўқнашувлар рўй берди. Бунинг оқибатида бир киши қурбон бўлди, камида 50 киши жароҳатланди.

Мустақиллик мевалари

БМТ ОЛТИН ТЎЙИ ТАНТАНАЛАРИ

Ҳозир бутун курраи заминда Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг 50 йиллигига бағишланган турли-туман тадбирлар ўтказилмоқда. Тошкентда ушбу қутлуғ сана Халқлар дўстлиги саройи атрофидаги Алишер Навоий ёдгорлиги мажмуи майдонида Ўзбекистон ҳунармандларининг 1-республика ярмаркаси очилиши билан нишонланди. Бинобарин, ушбу ярмарканинг ташкилотчиларидан бири БМТнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси бўлганлиги ҳам бежиз эмас.

Кеча ушбу ярмарканинг тантанали очилиш маросимида БМТнинг Ўзбекистондаги доимий вакили Холид Малик Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А. Муталов ҳамда Ўзбекистон Республикаси маданият ишлари вазири Э. Ҳайитбоевларга БМТнинг кумуш юбилей медалларини топширди. Сўнг БМТ Хавфсизлик Кенгаши аъзолари бўлмиш АҚШ, ХХР, Франция, Россия, Буюк Британиянинг фавқулодда ва мухтор элчилари сўзга чиқишди. Улар ўз сўзларида БМТнинг бутун дунёда барча халқлар манфаатларини кўзлаб амалга ошираётган кенг ва атрофлича ишлари тўғрисида тўхталиб, ушбу нуфузли халқаро ташкилот доирасидаги 185 давлат орасида мустақил Ўзбекистон давлатининг овози ҳам баралла жаранглаётганини таъкидлаб ўтдилар.

Ўз навбатида республика зиёлилари номидан халқ артисти Б. Қориева сўзга чиқиб БМТнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси ёрдамида амалга оширилаётган ишлар, хусусан М. Улуғбек таваллудига бағишланган Париждаги тантаналар ҳамда «Шарқ-Ғарб» театрлар фестивалининг юртимизни жаҳонга танитишдаги роли хусусида тўхталиб ўтди.

Ярмаркани айланар экансиз халқ усталарининг ажойиб санъатидан ҳайратга тушасиз. Уларнинг кўпчилигини ноёб санъат дурдоналари қаторига қўшиш мумкин.

Тошкентлик миниатюрачи рассом, Ўзбекистон Давлат мукофоти совриндори Шомаҳмуд Муҳаммаджоновнинг ижоди хорижий давлатларда ҳам ўзининг муносиб баҳосини олган. Унинг ярмаркада намойиш этилаётган миниатюраси ҳам бир йил давомида ишланган бўлиб, мусаввир унга табиий рангларни аямаган.

Шунингдек, Саъдулла Икромовнинг нафис пичоқ ва қиличлари, «Усто» бирлашмаси халқ санъати усталари тайёрлаган нақшинкор, ўйма эшиклар, саккиз қиррали столлар, жимжимадор қутилар ярмаркага ташриф буюрган кишиларни қойил қолдирди. «Мусаввир» халқ ҳунармандлари республика бирлашмаси устаси Тоҳир Йўлдошев эса шу ернинг ўзида тут дарахтидан миллий тароқларни ясаб меҳмонларга намойиш этди. Айтишларича, бундай тароқларни ҳозир Париж гўзаллари ардоқлаб ишлатишаркан.

Ўзбекистон Республикаси маданият ишлари вазири Э. Ҳайитбоев биз билан суҳбат чоғида шуни таъкидладики, халқ усталари ярмаркаси келгусида анъанавий бўлиб қолади ва янаги йили унга хориждан ҳам қатнашчилар таклиф этилади.

Ўзбекистон ҳунармандлари ярмаркасининг очилиш маросимида республика Бош вазири А. Муталов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг давлат маслаҳатчиси Ҳ. Жўраев, Бош вазир ўринбосарлари Д. Ғуломова, Р. Юнусов ва К. Раҳимов қатнашди.

Даврон ИСМОИЛОВ.

СУРАТЛАРДА: ярмаркадан лавҳалар.
Рустам Шарипов олган суратлар.

Ўзбекистон—Латвия: ҳамкорлик қирралари

ТОШКЕНТДА ЛАТВИЯ БИЗНЕСИ КУНЛАРИ

Кеча «Ўзэкспомарказ»нинг 5-павильонида «Латвиянинг Ўзбекистондаги бизнес кунлари» кўргазмаси очилди. Шу муносабат билан бу ерда матбуот конференцияси бўлиб ўтди. Унда Латвия Республикасининг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Вилцанс Андрис, саноат сиёсати ва хусусийлаштириш давлат вазири Йонитис Раймондс, Латвия Сейми депутати Урбанович Янис, Латвия тараққиёт Агентлиги директори Элертс Марислар қатнашди.

— Сўнгги пайтларда Ўзбекистон билан Латвия ўртасидаги алоқалар ривожланиб бормоқда, — деди ўз сўзида Латвия Республикасининг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Вилцанс Андрис. — Икки давлат ўртасидаги алоқалар айниқса Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг шу йили июнь ойида Латвия Республикасига расмий ташрифидан кейин ривожланиб кетди.

«Латвиянинг Ўзбекистондаги бизнес кунлари» Латвия Республикаси Вазирлар Маҳкамаси кўрсатмасига биноан Латвия Тараққиёт Агентлиги томонидан ташкил қилинди. Бундан мақсад Ўзбекистон ҳамда Латвия ишбилармонлар доираси ўртасида тўғридан-тўғри алоқани тиклашга ёрдам бериш ва савдо-иқтисод фаолиятидаги баъзи бир алоқаларни расмий вакиллар ўртасида муҳокама қилишдир.

Бизнес кунларида Латвия маҳсулотлари ва хизматлари кўргазмаси ташкил этилди. Унда 40 дан ортиқ корхона ва фирмалар қатнашмоқда. Улар кўргазмага тўқимачилик, мебель, ёғочни қайта ишлаш, пойабзал, атторлик, машинасозлик ва бошқа маҳсулотларни қўйишди. Шунингдек кўргазмада банк, суғурта, транспорт хизматини кўрсатиш, савдо компаниялари қатнашмоқда.

Кўргазмага қўйилган ишлаб чиқариш маҳсулотлари ҳамда хизмат турлари икки томондаги ишбилармонларни қизиқтириши турган гап. Латвия денгиз портларини биргаликда ишлатиш, Тошкент — Рига ҳаво йўлларини мунтазам йўлга қўйиш ва бошқалар шулар жумласидандир.

Ўз навбатида Латвия иқтисод вазирлиги Ўзбекистон билан Латвия ўртасидаги 1996 йилда ҳамда ундан кейинги савдо иқтисодий алоқаларни тез суръатларда ривожланишига умид қилмоқда.

Ҳақиқатан ҳам бугунги кунда Латвия Республикаси Ўзбекистон билан икки томонлама фойдали алоқаларни тиклашга ҳаракат қилмоқда. Бунга мисол тариқасида Тошкентда Латвия, Ригада Ўзбекистон элчихоналарининг фаолият кўрсатаётганлигини келтирса бўлади. Ўтган йили Латвия Ўзбекистонга 11 миллион АҚШ доллари атрофида маҳсулот жўнатди. Ўз навбатида Ўзбекистонда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларни Латвия денгиз портлари орқали чет элга жўнатиш ҳам бирмунча кўпайди. Шу кунларда пойтахтимизда ўтаётган Латвия бизнеси кунлари ишбилармонлар доирасида янгидан-янги имкониятларни ишга солишга ёрдам беришига ишончимиз комил.

Ғулом ЮСУПОВ.

Обуна-96

АЙНИ МУДДАО

Шайхонтоҳур туманида жойлашган «Ўзбекмебель» давлат ҳиссадорлик жамияти ишчи-хизматчилари кундалик матбуот саҳифаларини ҳам кузатиб боришади. Бунга мисол тариқасида яқинда ҳиссадорлик жамияти аъзоларининг «Тошкент оқшоми» ҳамда бошқа матбуот нашрларига обунани расмийлаштиришганини келтирса бўлади.

— «Тошкент оқшоми» газетасига ҳар йили обуна бўлишни канда қилмаймиз, — дейди ҳиссадорлик жамияти раиси ёрдамчиси Бахтиёр Юсупов. — Нимага деганда газетада берилиб бораётган мавзулар хилма-хилдир. Бир сўз билан айтганда, газета шаҳар ҳаётининг ҳамма жабҳаларини қамраб олган.

— Ҳозирги кунда шаҳарда қанчадан-қанча қўшма, кичик, хусусий корхоналар фаолият кўрсатмоқда,— дея суҳбатни давом эттирди ҳиссадорлик жамияти раиси ўринбосари Дилшод Аҳмедов. — Уларнинг иш фаолияти, тажрибалари «Оқшом» газетасида тез-тез ёритилиб турибди. Жумладан, яқинда газетада пайдо бўлган «Тошкент тадбиркори» саҳифаси менга жуда ёқади. Бундан ташқари газетада берилаётган иқтисодий ўқув ҳам айни муддао бўлди. Ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида бу жуда керак. Сабаби кўплаб кичик, қўшма, хусусий корхона мутахассислари мазкур иқтисодий ўқув мавзусидаги мақолаларни ўқиб, ундан олган иқтисодий билимларини ҳаётга тадбиқ этиши турган гап. Шунинг учун кейинги йилда ҳам газета саҳифаларида иқтисодий мавзу давом эттирилса айни муддао бўлур эди.

Ғани ЙЎЛЧИЕВ.

Таклифлар, тилаклар

ҲЕЧ БИР СОҲА ЧЕТДА ҚОЛМАСА

Гулноза ТОШПЎЛАТОВА, «Кўкча» тикувчилик фабрикасининг етакчи муҳандиси:

— Ҳозир шаҳримизда, қолаверса бутун республикамизда келгуси 1996 йил учун газета ва журналларга обуна давом этмоқда. Мен ҳам ҳозирча уч ойга бўлса-да «Тошкент оқшоми» газетасига ёзилдим. Чунки унда барча соҳа қамраб олинишига ҳаракат қилинади. Айниқса унда «Назокат», «Одобнома», «Кулгихона» саҳифаларининг чиқишини интиқлик билан кутаман. Келгуси йилда газета саҳифаларида турмушда, оилада нафи тегадиган кўпроқ мақолалар берилса. Ота-онанинг болага, болаларнинг ота-оналарига бўлган муносабатлари ҳақида, ҳавас қилса арзигулик қайнона ва келинлар ҳақида, намунали оилалар ҳақида ўқишни истайман. Фарзандларимиз ойнаи жаҳон, радио ва газеталаги ҳар бир ибратли сўзларни энг доно инсонлар айтади деб тушунишади. Шунинг учун газета саҳифаларида болалар учун ибратли мақолалар бериб борилса, уларни фарзандларимизга жон дилдан ўқиб берардик. Чунки ўзим ҳам икки фарзанднинг онасиман.

Тошкент шаҳар ҳокимлигида

ФОЙДАЛИ КЕНГАШ

Кейинги пайтларда шаҳримизнинг айрим жойларида бепарволик оқибатида нафақат дайди, балки хонаки итларнинг ҳам ўз ҳолича кўп қаватли уйлар ва маҳаллалар кўчаларида қаровсиз кезиб юрган ҳолларига дуч келмоқдамиз. Куни кеча шаҳар ҳокимлигида бўлиб ўтган кенгашда таклиф этилганларнинг эътибори ана шу ва аҳоли ўртасида қутуриш касаллигининг олдини олиш масалаларига қаратилди. Ушбу кенгашда шаҳар ҳамда туман санитария-эпидемиология станцияларининг бош шифокорлари, бўлим мудирлари, ҳайвонларнинг касалликларига қарши кураш шаҳар станцияларининг раҳбарлари, туманларда жойлашган ветеринария шифохоналарининг раҳбарлари, шаҳар ободонлаштириш Бош бошқармаси ва шаҳар ҳудудий коммунал фойдаланиш бирлашмасининг вакиллари, шаҳар санитария милиция хизматчилари ва бошқалар қатнашдилар. Кенгашни Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбосари Шуҳрат Жалилов бошқарди.

Тошкент шаҳар санитария-эпидемиология станцияси бош шифокорининг ўринбосари Саййидмурод Сайидалиев 1995 йилнинг ўтган 9 ойи мобайнида Тошкент шаҳрида дайди итларга қарши кураш бўйича олиб борилган ишлар, бу борадаги муаммолар ва режалар ҳақида ахборот берди.

Шундан сўнг кенгаш қатнашчилари сўзга чиқишиб бажарилаётган ишлар, ечимталаб муаммолар ҳақида ўртоқлашдилар. Тошкент шаҳар ободонлаштириш Бош бошқармаси қошидаги чиқиндиларни қайта ишлаш корхонаси ишини яхшилаш учун қисқа муддат ичида керакли чора-тадбирларни белгилаш, қайта кўриб чиқиш вазифаси юкланди. Кенгаш қатнашчилари ҳар ҳафтада учрашиб муаммоларни ҳамкорликда ҳал қилишга келишиб олдилар.

Тадбиркорларнинг сиртқи мактаби

РАҚОБАТ — БОЗОР ИҚТИСОДИЁТИ АСОСИ

Бозорнинг тўкин-сочин бўлиши, унинг гуркираб ривожланиши бозор иқтисодиётини ҳаракатлантирувчи куч бўлган эркин рақобатга боғлиқдир. Хоҳ у ишлаб чиқарувчи бўлсин, хоҳ у сотувчи ёки харидор бўлсин ҳаммаси рақобат асосида бир-бири билан муносабатда бўладилар. Чунки ҳар бир фирма ўз фойдасини кўпайтиришга ҳаракат қилган шароитда улар бир-бирига рақобатчи сифатида майдонга чиқади.

Рақобат — маҳсулот ишлаб чиқариш, сотиш ва харид қилиш учун қулай мавқени эгаллаш учун бозор хўжалиги иштирокчилари ўртасидаги кураш ва бозор шароитида иқтисодий тараққиётнинг омили ҳисобланади. Рақобат бозор механизмининг муҳим ва зарур белгиси ҳисобланади. Лекин унинг характери ва шакллари турли бозор вазиятларида ҳар хил бўлади. Бу эса, рақобатчилар ўртасида маҳсулот баҳоси, ишлаб чиқариш баҳоси ва бошқа хўжалик юритиш кўрсаткичлари хусусида ўзаро курашни юзага келтиради. Бу ерда бозор улар ўртасида беллашув майдони бўлиб хизмат қилади. Рақобат, бу жамият иқтисодиётининг негизини, маҳсулот ишлаб чиқаришни ташкил этади ва у ёки бу даражада ҳар қандай бозор учун хосдир. Шунинг учун фирмалар биринчи навбатда ўзининг рақиблари сони ва миқёсини, таклиф этилаётган маҳсулотлар турлари, сифати ва бозор шароитлари ҳақида маълумотга эга бўлишлари керак. Чунки таваккалига маҳсулот ишлаб чиқариш, сотиш рақобати учун қулай шароит яратиб беришдир, холос. Рақобат асоси эса маҳсулот ишлаб чиқарувчиларнинг мустақил бўлиши ва ўз манфаати учун курашиши, интилишидир.

Умуман олганда рақобатни уч турга: харидорлар ўртасидаги, сотувчилар ўртасидаги, сотувчилар ва харидорлар ўртасидаги рақобатларга бўлиш мумкин.

Харидорлар ўртасидаги рақобат сотувчилар учун қулай шароит бўлиб, уларга ўз маҳсулотларини юқори нархларда пуллаш имконини беради. Харидорлар тақчил маҳсулотларни кўпроқ олиш мақсадида бир-бирларидан ўзиб кетишга ҳаракат қилишади. Бунинг сабаби бозорда талаб ва таклифнинг беқарорлиги, кам маҳсулот ишлаб чиқарилишидир. Натижада сотувчилар ҳукмронлиги юзага келади. Бундан фақат ишлаб чиқарувчи ва сотувчи, соҳа вакиллари манфаатдор бўлишади, холос.

Сотувчилар ўртасидаги рақобат (маҳсулот ишлаб чиқарувчилар) бозор иқтисодиётининг энг асосий хусусиятларидан биридир. Чунки айнан шу рақобатчилар бозорни тўлдиришга, истеъмолчиларни таъминлашга ва бир-бирига нисбатан кўпроқ фойда олишга интиладилар. Улар истеъмолчилар пули учун курашиб, ўз маҳсулотини турли хизматлари, сифати, қолаверса муомаласи билан ҳам ўзларига оғдиришга ҳаракат қилишади. Истеъмолчига эса бозорда битта имконият қолади холос. У ҳам бўлса маҳсулотларни танлаш ва сотиб олиш. Шу мақсадда маҳсулот ишлаб чиқарувчилар бозорни ўрганишлари, харидорларнинг талаб ва эҳтиёжларини аниқлаши, рақобатчи фирма ҳақида маълумотга эга бўлишлари керак. Бу соҳада ривожланган мамлакатларда маҳсулот ишлаб чиқарувчилар катта ютуқларни қўлга киритишган. Улар истиқболли бозорлар ахтариш, истеъмолчилар талабларини гуруҳлаштириш, даромади даражаси, миллати, ҳаттоки эътиқодидан келиб чиққан ҳолда бозорни таҳлил қилишга ҳаракат қилишади. Шу мақсадда улар дунё бўйлаб кезиб, харидорларнинг нималарга талаби юқорилигини аниқлашга интилишади. МДҲ бугунги кунда ана шундай минтақалардан бири бўлиб қолди. Режалаштирилган иқтисод, бозорнинг йўқлиги натижасида рақобатнинг шаклланмаганлиги, ёш мустақил давлатларнинг бозор муносабатларига ўтиши маҳсулот тақчиллигини юзага келтиради. Бу борада Республикамизда қилинаётган ишлар сезиларли даражада ўз самарасини кўрсатмоқда. Дунёнинг йирик-йирик фирмалари, етакчи компаниялар маҳсулотлари бозорларимизда сотилмоқда. Бу, биринчидан, халқимизнинг истеъмол талабини қондирса, иккинчидан, мамлакатимизда маҳсулот ишлаб чиқарувчилар учун рақобатчиларни кўпайтиради. Қанчалик рақобат кучли бўлса, шунчалик бозорда маҳсулот кўп ва арзон бўлади.

Сотувчилар ва харидорлар ўртасидаги рақобат бозорда мувозанат нархлари шаклланиши пайтида содир бўлади. Бунда бозорда ҳаммамиз учун оддий ҳол бўлган савдолашиш жараёни юзага келиб, сотувчи нархни кўтаришга, харидор эса пасайтиришга ҳаракат қилади. Албатта бу бозордаги мавжуд талаб ва таклифдан келиб чиққан ҳолда амалга ошади. Агарда талаб таклифдан ортиқ бўлса, сотувчи нархни ошириб боради, аксинча таклиф талабдан ортиқ бўлса харидорлар сотувчиларни бир-бири билан рақобат қилишга ва нархни пасайтиришга мажбур этадилар. Натижада бозорда мувозанат нарх рақобат асосида вужудга келади. Мувозанат — ҳар бир рақобат бозори учун қонундир. Ҳар бир алоҳида бозорда мувозанат нархларининг ўрнатилиши, бутун бир иқтисодий тизимдаги мувозанатни таъминлашга имкон беради.

Умуман олганда иқтисодиётда сотувчилар ёки маҳсулот ишлаб чиқарувчилар ўртасидаги рақобат кўпроқ ўрганилади. Сотувчилар ўз маҳсулотларини бозорда хоҳлаган баҳода сотишлари, имкони борича рақобатчи фирмаларга йўл бермасликка, уларни бозордан сиқиб чиқаришга ҳаракат қилишади. Бунинг учун фирмалар рақобатбардош маҳсулотлар ишлаб чиқаришга ва бозор талабини ўрганишга ҳаракат қилишади. Агарда бозорда бир хил, ўхшаш маҳсулотлар чиқиб улгурган бўлса, харидорлар ўртасида талаб энг кўп бўлган маҳсулотга сифатий ўзгартиришлар киритиб рақобатчидан ўзишга ҳаракат қилишади. Бу фирма учун рақобатбардош маҳсулот ишлаб чиқариш эвазига рақобатчини бозордан сиқиб чиқаришга ёки унинг ҳиссасини камайтиришга муваффақ бўлади. Амалиётда рақобатбардош маҳсулотларни баҳолаш учун фирмалар бир қанча кўрсаткичларни аниқлашлари лозим. Масалан, маҳсулотнинг ўхшашлик даражаси, сифати, хиллари, миқдори ва бошқа иқтисодий, техник даражалари аниқланади. Улар ўз имкониятларини ҳали таҳлилдан ўтказишиб, бозорда ўзи учун устунликни таъминлаши мумкин бўлган тадбир ва чораларни ҳам кўриб чиқишлари лозим бўлади. Фирма бунинг учун ўзидаги мавжуд ишлаб чиқариш қувватларини, молиявий аҳволни эътиборга олган ҳолда рақобатга киришиши мумкин. Ўз имконияти ва бозордаги рақобатни тўғри баҳоламасдан майдонга тушиш, «чиранма ғоз, ҳунаринг оз» қабилида иш тутишдан бошқа нарса эмас.

Шундай қилиб маҳсулот ишлаб чиқарувчилар рақобатга киришишларидан олдин рақобатчининг кимлигини, уларнинг даромади, савдо ҳажми, нархлар даражаси ва бошқаларни билиб олишлари лозим. Рақобатда ғолиб келиш, бозорда ўз мавқеини мустаҳкамлаш ва кўтариш, юқори фойда олиш ҳар бир фирманинг мақсадидир. Бозор иқтисодиётининг асоси бўлган рақобат кураши жамиятнинг хўжалик ҳаётида муҳим роль ўйнайди. Бозорларимизда маҳсулотлар кўпайишининг асосий рағбатлантирувчи кучи бўлиб хизмат қилади.

Ражаб МУСУРМОНОВ,
Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Иқтисодиёт институтининг аспиранти.

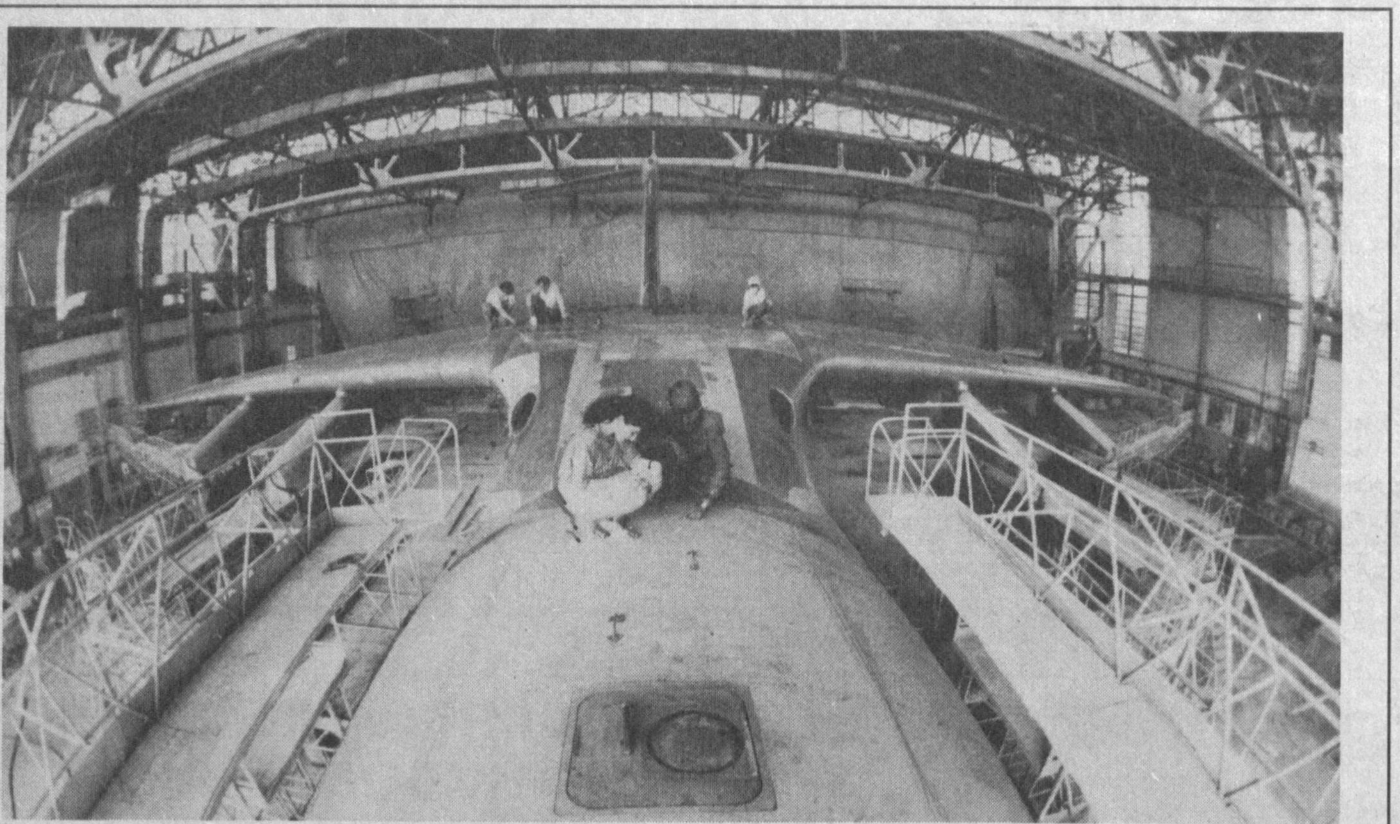

«ИЛ»ЛАР ТОШКЕНТДА ТУҒИЛАДИ

Москва остонасида ўтган халқаро аэрошоуда В.П.Чкалов номли Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида тайёрланган «ИЛ-76 МФ» транспорт самолёти юқори баҳоланди. Самолётнинг узунлиги 55 метр, у шу турдаги самолётлардан 6,6 метрга узун, эндиликда «ИЛ-76» 50 тоннадан ортиқ юк кўтара олади. Тежамкор янги двигателлар ҳисобига самолётнинг парвоз қилиш сифати ошди: учиш узоқлиги 1,5 минг километрдан 5800 километргачадир.

1973 йилдан буён бирлашмада ўнлаб «ИЛ-76» самолётлари ишлаб чиқарилган. Улардан ҳозирда Ливия, Ҳиндистон, Сурия, Ироқ, Жазоир, Корея, Хитой, Куба, Миср ва бошқа давлатларда фойдаланилмоқда. Аммо янги «ИЛ-76» самолётлари ҳақиқатан ҳам ажойиб имкониятларга эга. Кўргазмада айниқса учувчи поликлиника, ёнилғи қуйиш самолёти ҳамда ўрмондаги ёнғинларни ўчиришга ихтисослаштирилган машиналар ўзларининг яхши жиҳатлари билан иштирок этди.

Яқинда ана шу самолётда Петропавловск-Камчатск шаҳрига 30 тонна узум олиб борилди, унда 9 соату 15 дақиқа училди, атиги бир марта ёнилғи қуйиш учун Иркутск аэропортига қўнилди. Салондаги совуткичларнинг яхши ишлагани туфайли Ўзбекистон тупроғининг неъматлари ҳеч бузилмай ўз жойига етиб борди. Энг муҳими бирлашмада жуда аҳил жамоа меҳнат қилмоқда. Улар ўз фаолияти давомида тобора янги ишларга, ўқиш-ўрганишларга қўл уришмоқда.

СУРАТДА: В.П. Чкалов номли Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг ҳаво кемалари йиғиладиган улкан 7-цехида.

Рустам Шагаев олган сурат.

Яхши удумларимиз

ДЎСТЛАР ДИЙДОРИ

«Тошкентуйжойинвестқурилиш» корпорациясининг тиббий санитария қисми қошидаги поликлиникада Тошкент давлат тиббиёт институтини 1942 йилда битирганларнинг учрашуви бўлиб ўтди. Унга республикамизнинг турли жойларидан уруш ва меҳнат фахрийлари йиғилишди.

— 1942 йили 7 сентябрь куни бизга институтни тугатганлик ҳақидаги гувоҳнома билан бирга фронтга чақирув қоғозини ҳам беришган эди, — дея эслади республика уруш ва меҳнат фахрийлари кенгашининг тиббиёт комиссияси раиси Ҳалил Жалилов. — Ўшанда 650 йигит-қиз фронтга жўнаган эдик. Ҳозирда улардан 50—60 тача қолган. Сафдошларимиз орасида бугунги кунда Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг академиги, бир қанча мухбир аъзолари бор. Қуролдошларимиздан ҳанузгача эл-юрт хизматида юрганлар ҳам бор. Улар қаторида Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, таниқли рентгенолог Жалол Маҳсумов, профессор Сергей Амбарцумов, Рауф Холматов, Татьяна Позднякова, ушбу поликлиника бош шифокори Пўлат Сирожовларни айтиш мумкин.

Учрашувда собиқ битирувчиларнинг ўқитувчиси, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг академиги Ёлқин Тўрақулов ҳам ҳозир бўлди. Сўнгра сабоқдошлар учрашувга келолмаганларнинг хонадонларига бориб ҳол-аҳвол сўрашди, вафот этиб кетганларнинг қабрларини зиёрат қилишди.

Мурод РАҲИМОВ.

Қиш тайёргарликни ёқтиради

КЎМИР ЕТАРЛИ БЎЛАДИ

Қиш яқинлашган сари одамларнинг ташвиши ортади. Биров картошка-пиёз жамғариш, кимдир уйи ва томларини таъмирлаш, баъзилар эса ўтин-кўмир ғамлаш ҳаракатида бўлади. Албатта булар зарур ва керакли юмушлар. Лекин уларнинг ичида энг муҳими қишли-қировли кунларга етарли миқдорда ёқилғи маҳсулотларини жамғариш масаласи ҳисобланади. Шуни назарда тутиб биз Тошкент шаҳар ўрмон хўжалиги, қурилиш моллари ва кўмир билан савдо қилиш корхонасига қарашли кўмир омборхоналарида бўлиб, уларнинг мутасаддилари ва мижозлар билан суҳбатда бўлдик.

Аввало шуни айтиш керакки, ҳамшаҳарларимизни қиш мавсумига етарли даражада кўмир билан таъминлаш режаси олдиндан тузиб қўйилган. Бу йил шартнома бўйича омборхоналарга 124 минг тонна Ангрен кўмири келиб тушиши керак. Ҳозиргача бу кўрсаткичнинг деярли ярми миқдоридаги ёқилғи олинди. Омборхоналарга ҳар куни узлуксиз 2-3 вагонлаб кўмир келиб турибди. Шаҳримиздаги учта омборхона аҳолини баҳоли қудрат ёқилғи маҳсулоти билан таъминлаб турибди. Эътиборлиси шундаки, мижозларга ҳеч қандай навбатсиз хизмат кўрсатиляпти.

2-кўмир омборхонасига Нодир Ёқуббоев мудирлик қилади. Корхона бир йилда 35 минг тонна Ангрен кўмирини қабул қилиб олиб уни аҳолига тарқатади. Ҳисоб-китобларга кўра шу кунгача 16 минг тонна кўмир сотилган.

— Қишга пухта тайёргарлик кўрганмиз, — дейди М. Ёқуббоев. — Шунинг учун таъминотимизда узилиш бўлмаяпти. Мижозларнинг вақтини тежаш ва уларга тез хизмат кўрсатиш мақсадида барча техникаларимизни шайлаб қўйганмиз. Бундан ташқари 127-автобаза билан ҳар куни ёқилғини хонадонларга етказиб бериш учун етарли миқдорда машиналар ажратиш ҳақида шартномамиз бор.

Омборхонага кўмир харид қилиш учун келган мижозлар унчалик кўп эмас. Уларнинг баъзилари билан суҳбатлашдик.

— Мен ҳар йили шу омбохонадан кўмир оламан, — дейди уруш қатнашчиси Саидаҳмад Алимов. — Олдинлари одамлар кўмир олиш учун ойлаб навбатда туришарди. Ҳозир ундай эмас. Келган кунингиз истаган миқдордаги ёқилғини олиб кетаверасиз. Машина таъминоти ҳам яхши. Умуман омборхона хизматидан хурсандмиз.

Бундай илиқ гапларни бошқа кишилардан ҳам эшитдик.

Шу куни бу ерга 4 вагон кўмир келган экан. Ортиш-тушириш майдончасидаги аҳвол билан яқиндан танишиш учун у ерга бордик. Машиналар қаторлашиб турибди. Бригадир Одил Тошпўлатовнинг ишораси билан улар навбатма-навбат майдончага кириб келишади. Уларга бульдозерлар ёрдамида керакли миқдордаги юк ортилгач дарҳол ўринларини бошқа машиналарга бўшатишади. Олдингидек бақириқ-чақириқ йўқ, қатъий тартиб-интизом жорий этилган.

Рисовийдаги 1-кўмир омборхонаси Мирзо Улуғбек, Ҳамза, Мирobод, Бектемир туманларига хизмат кўрсатади. Ҳозиргача корхона йиллик режада белгиланган 40 минг тонна кўмирнинг 18 минг тоннасини қабул қилиб олган. Катта сотувчи Сайфиддин Носировнинг айтишича, омборхона бир кунда 30-40 мижознинг ҳожатини чиқараётган экан.

— Харидорларга қулайлик бўлсин учун бу йилдан бошлаб яна бир янгиликни жорий этдик, — дейди Сайфиддин ака. — У ҳам бўлса телефон орқали мижозлардан буюртма қабул қилишдир. Ўзларингизга маълумки, баъзи бир оилалар, масалан кўп болали оналар, уруш ногиронлари, ёлғиз қарияларнинг ҳаммаси ҳам кўмир харид қилиш учун омборхонамизга келиб-кетиш имкониятига эга эмаслар. Шундайлар бизга телефон орқали зарур миқдордаги кўмирни ва уй манзилларини айтсалар бас. Ўша куннинг ўзидаёқ уларнинг хонадонларига буюртмаларини етказиб берамиз. Бу усул икки томонлама қулай. Биз ҳам мижоз кутиб бўш ўтирмай бир маромда ишлайверамиз.

— Олдинлари мижозлар кўпинча кўмирнинг майдалигидан нолишарди. Ҳозир бунақа эътирозлар йўқми?

— Шунақаси ҳам бўлиб туради. Лекин бу бизга боғлиқ эмас. Баъзида вагонларга ортилган кўмир майда чиқиб қолади. Шундай кезларда бош корхонамизга мурожаат қилиб у ердан мутахассис чақирамиз. У лозим топмаса вагондаги маҳсулотни қабул қилмай қайтариб юборамиз. Белгиланган норма бўйича харидорга сотилаётган ҳар бир тонна маҳсулот орасидаги майда ва кукун кўмирлар 200 килограммдан ортмаслиги керак. Шунга қатъий амал қилган ҳолда мижозларни ранжитмасликка ҳаракат қиляпмиз.

3-кўмир омборхонасида бўлганимизда харидорлар бу ерга келиб-кетиш учун жамоат транспортининг йўқлигидан нолишди. Чиндан ҳам омборхона Сергелининг энг чекка қисмига жойлашган. Бу ерга бориш учун камида 3 километрлик масофани пиёда босиб ўтишга тўғри келади. Шахсий машинаси борларгаку бу арзимас йўл. Лекин бундай имкониятга эга бўлмаган кишилар, қария ва ногиронларнинг шунча йўл босиб ўтишини бир тасаввур қилиб кўринг.

Албатта бу ҳол ҳал қилиниши лозим бўлган муаммо. Шу ҳақда мутасаддилар бир ўйлаб кўришса яхши бўларди.

Режа бўйича бир йилда омборхонага 30 минг тонна кўмир келиб тушиши керак. Ҳозиргача бу миқдорнинг 9 минг тоннасигина етиб келган. Ушбу кўрсаткичнинг ўзи ҳам мижозлар бирмунча камайиб кетганлигини исботлаб турибди. 3 вагон кўмир эса харидорини кутиб ётибди.

Умуман харидорлар омборхона хизматидан мамнун эканликларини билдиришди. Чунки бу ерда кўмир ҳамиша бўлади. Ҳеч ким навбат кутмайди, учта ортиш-тушириш техникаси ҳамма вақт хизматга шай туради. Харидор бир соатлик муддат ичида ҳужжатларини расмийлаштириб, кўмир олиб чиқиб кета олади.

— Бундан бир неча йил илгари куз мавсумида омборхоналаримизга одамлар сиғмай кетарди. Ҳатто кўмир олиш учун ойлаб навбат кутишга тўғри келган вақтлар бўлган. Ҳозир бу муаммо тўла ҳал этилган. Омборхоналаримизга етарли маҳсулот келиб туришини қаттиқ назоратга олганмиз. Харидор талаби ҳам у омборхонага келган куннинг ўзидаёқ қондирилмоқда. Бундан мижозларимиз хурсанд бўлишмоқда, — дейди бизга Тошкент шаҳар ўрмон хўжалиги, қурилиш моллари ва кўмир билан савдо қилиш корхонаси директори Баҳром Мирзакаримов.

Маҳмуд КОМИЛЖОНОВ.

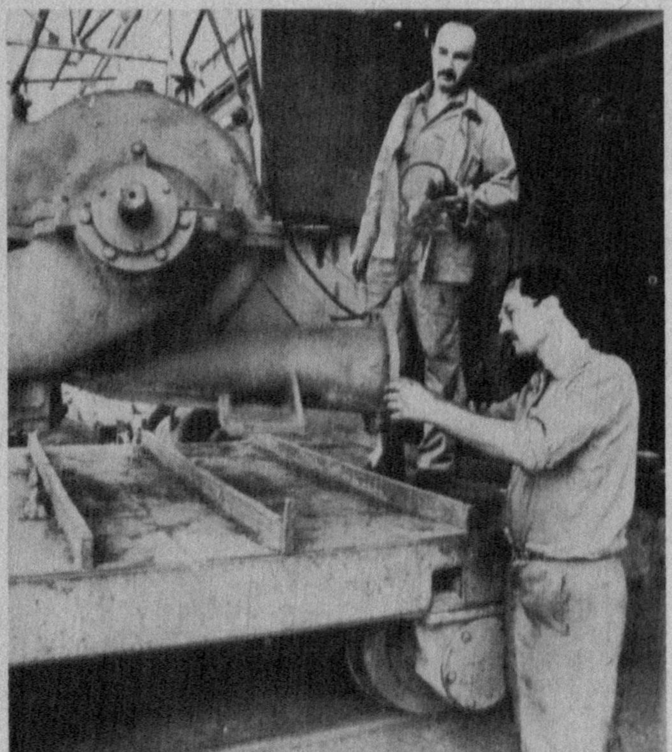

Пойтахтдаги «Лола» корхонасида Дмитрий Филипенко ҳамда Радик Низамиевлар ишлашади. Улар кейинги пайтларда насосларни таъмирлашда муайян муваффақиятларга эришдилар.

СУРАТДА: Дмитрий Филипенко ва Радик Низамиевлар навбатдаги носоз насосни кўздан кечиришмоқда.

Рустам Шарипов олган сурат.

Билим масканларида

ЗУККО ОЛИМ ХОТИРАСИ

Собир Раҳимов туманидаги Обид Содиқов номли 249-мактаб ташкил топганининг 20 йиллиги нишонланди. Унга шу даргоҳда кўп йиллар ишлаб пенсияга чиқиб кетган ўқитувчилар, мактабнинг дастлабки битирувчилари йиғилишди.

Тантанали маросим мактабга номи берилган ўзбек кимёси фанининг йирик намояндаларидан бири, академик Обид Содиқов хотирасида ўрнатилган бюстнинг очилиши билан бошланди. Унда мактабнинг биринчи раҳбари Баста Орифжонова сўз олиб мактаб бунёд этилган йиллар ҳақида гапирди.

Мактаб жойлашган Беруний маҳалласи оқсоқоли Саидnаби Саидкаримов, Обид Содиқовнинг шогирди профессор Муҳсин Валихонов шу маҳаллада яшаб ижод этган зукко олимнинг ҳаёт йўли, инсонийлик фазилатлари ҳақида гапиришди. Сўнгра шаҳар халқ таълими бош бошқармасининг ходими Мукамбар Азимова мактабнинг намунали ўқитувчиларига «Халқ таълими фидойиси» нишонлари ва бошқарманинг фахрий ёрлиқларини топширди. Тантана давомида Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги қошидаги илмий-ишлаб чиқариш концерни раҳбари Аҳмад Азимов, истеъдодли ёшларни қўллаб-қувватловчи Улуғбек республика жамғармасининг директори Исфандиёр Латипов, Мирзо Ғолиб жоме масжиди вакиллари мактабга ўз совғаларини топширишди.

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ.

Келажагимиз — мактабда

ДАВР БИЛАН ҲАМНАФАС

Собир Раҳимов тумани халқ таълими бўлими ўз иш фаолиятини яхшилаш мақсадида янгича илмий услубий ва педагогик асосга кўчириш йўлларини ишлаб чиқди. Бу дастурий йўналиш асосида таълим мазмунини бойитиш, мақсадли таълимни босқичма-босқич узлуксиз амалга ошириш масаласи ётади. Жумладан, Президентимиз Ислом Каримовнинг Республика халқ таълимини такомиллаштириш йўлларидан бири сифатида таклиф этган мактаб — институт — илмий тадқиқот институти тарзидаги тизими туманимиздаги 191, 242, 243-гимназия типидаги ва оддий мактабларда, 309, 45-лицейларда кенг қўлланилмоқда.

Туман мактабларида шарқ тилларини ўрганишга ихтисослашиш тарихий анъана ҳисобида узоқ йиллардан бери сақланиб қолмоқда. Тумандаги 1, 22, 24, 310, 119, 29-мактабларда араб, форс, ҳинд тиллари бошлангич синфлардан бошлаб ўқитилади. Кейинги йилларда тумандаги кўпгина болалар боғчаларида ҳам шу йўналишга ихтисослашув кузатилмоқда. Шарқ тилларини ва у билан бир вақтда инглиз тилини қўшиб ўрганиш болаларга боғча ёшидан сингдирилмоқда ва шу билан бирга уларга келгуси ихтисосликларини аниқлаш масаласида дастлабки асос яратилмоқда.

Туман мактабларидаги мақсадли узлуксиз таълим тизимининг биз қуйидаги кўринишини амалда синаб кўрмоқдамиз. Боғча — мактаб — лицей — институт — илмий тадқиқот институти. Бу илмий педагогик тизимнинг амалда жорий этилишига бир назар ташлайлик. Тумандаги шарқ тиллари ва инглиз тилини чуқур ўрганишга ихтисослашган боғча ва мактабларда билим олаётган ўқувчилар барча ўқув йиллари давомида туман халқ бўлими томонидан изчиллик билан кузатиб борилади. Тил ўрганишда, айниқса олинган билимларни амалиётда тадбиқ эта билишда алоҳида ўрнак кўрсатган иқтидорли ёшлар танланиб, тумандаги 309-шарқ тиллари лицейида ўқишни давом эттирадилар. Ушбу лицейда бериладиган таълимнинг мазмуни, кўлами ва мақсадлари бўйича умумтаълим мактаблари даражасидан анча юқори эканлигини ўзининг уч йиллик педагогик фаолиятида исботлади. Бу лицейда ўқувчилар таълим олиш билан бир вақтда Тошкент Давлат шарқшунослик институти, Тошкент Молия институти, Ўзбекистон Фанлар академиясининг Қўлёзмалар институти ва бошқа олий билим даргоҳлари билан, илмий-педагогик ҳамкорлик шартномасига кўра олий ўқув юрти таълимининг шарт-шароитлари билан, илмий тадқиқот хоналар, институтларнинг бой кутубхонаси ва фонд материаллари билан бевосита фойдаланиш имкониятига эга бўладилар, институт олимларининг раҳбарлигида дастлабки илмий-тадқиқот йўналишларини белгилайдилар.

1995—1996 ўқув йилидан бошлаб туман мактабларида миллий ватанпарварлик ва байналмилал таълим-тарбиянинг янги йўналишлари сифатида икки муҳим тадбирни амалга оширишга киришилди. Биринчидан Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримовнинг Республикамиз мустақиллигини мустаҳкамлашнинг сиёсий, иқтисодий, ижтимоий масалаларига бағишланган асарларини туман мактабларининг махсус фанлари ўқув дастурлари мазмунига сингдирилиб ўқитиш, шунингдек, «Туркистон — умумий уйимиз» мавзусида дарс ва амалий машғулотлар, синф ва мактабдан ташқари илмий тарбиявий тадбирлар ўтказиш режаси ишлаб чиқилди.

Худди шу мақсадда туман мактабларида таълим технологиясига янги педагогик услубларни жорий этиш ва таълим-тарбия жараёнини бошқаришни такомиллаштиришнинг янги йўлларини амалиётда синаб кўриш ишлари бошлаб юборилди.

Ўрта таълим тизимини такомиллаштириш, айниқса таълим технологиясида сезиларли ўзгаришлар киритиш лозимлиги бугунги куннинг долзарб вазифаси эканлиги ҳаммага аён. Шу мақсадда биз туман мактабларида таълим самарадорлигини ошириш, мактабда ўқитиладиган барча фанлар бўйича ўқув дастури талабларини ўқувчилар томонидан тўлиқ ўзлаштирилишини таъминлаш учун туман миқёсида илмий-услубий асосда бошқаришнинг истиқболли дастурини ишлаб чиқдик. Ушбу дастурнинг асосий моҳияти туман мактабларида фан ойликларини аниқ режалаштириш ва унда барча мактабларнинг фан ўқитувчилари ва туман халқ таълими бўлимининг услубчиларини кенг ва фаол иштирок этишини таъминлашдан иборат. Ойлик давомида амалга ошириладиган ўқув педагогик, синфдан ва дарсдан ташқари тадбирлар, ўқувчилар ва ўқитувчиларнинг умумпедагогик изланишларининг кўрикларини ўтказишнинг аниқ режаси ишлаб чиқилди.

Таълим-тарбия жараёни бошқаришни такомиллаштиришнинг янги йўлларидан яна бири — ўқувчилар билим даражасини кўп баллик тизим (рейтинг) асосида баҳолашга ўтишдир. Таълимда самарадорликка эришишнинг истиқболли услубларидан бири ҳисобланган рейтинг тизими ўрта ва олий мактаб таълим тизимини ўзаро яқинлаштириш, уларни уйғунлаштириш билим олиш жараёнининг узлуксизлигини таъминлаш йўлларидан биридир. Ўтган 1994—1995 ўқув йилида мактабларнинг бир нечтасида, жумладан, 309-шарқ тиллари лицейида муваффақиятли синовдан ўтган ушбу услубий янгиликни янги ўқув йилида туманнинг барча мактабларида синаб кўришга киришилди.

Рейтинг тизимининг асосий моҳияти — фан бўйича давлат ўқув дастурининг барча мавзу ва бўлимларини ўқитувчи томонидан педагогика фанининг энг юксак талаблари даражасида ранг-баранг дидактик қўлланмалар ва услубларни қўллаган ҳолда ўтишни, ўз навбатида бу билимларни ўқувчилар томонидан тўлиқ ва мукаммал эгалланишига эришишни назорат қилишдан иборатдир. Шу тариқа билимларни синашнинг рейтинг усули ўқувчилардан ўз билимини ошириш бўйича мунтазам ишлашни талаб қилади.

Республикамизнинг олий ва ўрта махсус ўқув юртларида талабаларнинг билим даражасини аниқлашда рейтинг тизимини қўллаш кейинги икки-уч йил ичида жуда катта ижобий натижаларни берди. Аввало, ушбу усулга таяниб талаба ўз имкониятларини олдиндан режалаштира олгани, рейинг кўрсаткичи бўйича ёшлар ўртасида интеллектуал мусобақа ошганлиги сабабли билимларни баҳолашнинг бу илғор шакли республикамиз олий таълим тизимидан мустаҳкам ўрин олди. Фикримизча, бу ижобий ва фойдали тажрибадан ўрта таълим тизимида ҳам фойдаланиш вақти келди. Ўрта мактаб тизимида бу усулни кенг қўллаш натижасида ўқувчилар билимини баҳолашнинг рейтинг усулининг янгидан-янги қирралари очилади ва халқ таълими сифат жиҳатдан катта ютуқларга эришади.

Давримиз тараққиётининг бош талаби — ҳар бир шахсдан омилкор, тадбиркор, ишбилармон бўлишни ва уни ўз ўрнида тадбиқ эта билишни талаб қилинишини инобатга олсак, туман мактабларида амалга оширилиши бошланган айрим услубий янгиликлар педагогик ходимларимизни давр талабига ҳамнафас фаолиятларининг айрим қирралари эканлигига ишонч ҳосил қиламиз.

Абдулла РАҲМАТУЛЛАЕВ,
Собир Раҳимов тумани халқ таълими бўлими мудири.

ИҚТИДОРЛИ ТАЛАБАЛАР АНЖУМАНИ

Тошкент автомобиль транспорти ва йўллар институтида илк бор талабалар анжумани бўлиб ўтди.

Анжуманда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг бўлим мудири Ш. Шоваҳобов, «Узавтотранс» давлат ҳиссадорлик корпорацияси бошқаруви раиси ўринбосари Л. Исаев, «ЎзбекМАЗсервис» қўшма корхонаси бош директори Т. Ҳусанов, Улуғбек номидаги республика талабалар жамғармаси бош директори И. Латипов, Ўзбекистоннинг автотранспорт бўйича икки марта чемпиони А. Силенколар сўзга чиқиб ўзларининг талабалик йиллари тўғрисида гапирдилар, таълим-тарбия борасидаги фикр-мулоҳаза, маслаҳатлари билан ўртоқлашдилар.

Ўз навбатида аспирант Р. Бўриев, докторант М. Орифжонов ва бир неча талабалар ҳам иқтидорни намоён этишга интилиш даркорлиги, амалиётни хорижий мамлакатларда ўтказиш ҳақида гапирдилар.

Анжуман иштирокчилари Республика талабаларига қарата мурожаатнома қабул қилдилар.

Анжуман сўнгида институт ректори, профессор Сарвар Қодиров талабалар билан очиқ мулоқот ўтказиб, уларни давримизга муносиб, баркамол инсон бўлиб етишишга чақирди.

Дилмурод ИСМОИЛОВ.

Одобнома

«Тарбия бизлар учун ё ҳаёт—ё мамот, ё нажот— ё ҳалокат, ё саодат— ё фалокат масаласидир».
Абдулла АВЛОНИЙ

Одами эрсанг...

ИНСОНИЙЛИК — УЛУҒ ФАЗИЛАТ

Халқимиз ёш авлодни ҳаётга тайёрлашга, уларда инсонийликни таркиб топтиришга алоҳида эътибор берган. Бу соҳада асрлар давомида қўлланган усул ва воситаларни, ҳаётий тажрибасини халқ педагогикасида мужассамлантирган. У яратган маданий бойлик, ёдгорликлар ёшлар тарбиясида муҳим восита бўлиб хизмат қилган.

ВУЖУД САЛОМАТЛИГИ, ЖОН САОДАТИ

Ўзбек халқи қадимдан меҳнатни меҳнатсеварликнинг асоси сифатида улуғлаб, уни: «Дарё сувини баҳор тоширар, одам қадрини меҳнат оширар», «Олтин ўтда билинар, одам меҳнатда», каби мақолларда акс эттирган.

Меҳнат аҳли ҳамма вақт ҳалоллик, тўғрилик тимсоли сифатида қадрланган, ишёқмаслик ва ялқовлик қораланган. Меҳнат гўзаллиги инсон ҳиссиётига, ҳиссиёти орқали онги ва хулқига таъсир этишида, меҳнат натижалари ва ишлаб чиқариш билан банд бўлган инсон гўзаллигида намоён бўлади. Таълимда ҳам ана шу масалаларга эътибор берилади. Шундагина тарбия болани меҳнатга тайёрлайди, унда меҳнат қилишни одат қилиб олиш ва меҳнатни севиш хислатларини ўстиради. Ақлий меҳнат тафаккур, мушоҳада, дунёни билиш, билимларни эгаллаш, улар асосида ўз дунёқараши ва эътиқодини шакллантириб боришдир. Ақлий меҳнатнинг том маънодаги меҳнатга айланиши учун эса у айниқса мақсадга, болаларда меҳнатни севиш ҳиссини тарбиялаш ва ривожлантиришга қаратилиши лозим.

Тарбияда меҳнат ижод намунаси даражасига кўтарилиши билан жозибадорлик касб этади, кишиларни ўзига мафтун қилади. Ёшларда шундай хусусиятга эга бўлган ижодкорликни шакллантириш ва ривожлантиришда устозларнинг намунали ишлари ҳамиша биринчи ўринда турган. Устоз ана шу намунали ишларга кўра, ёшлар маънавий дунёсининг меъмори, уларни нафосат оламига олиб кирувчи мураббий ҳисобланган. Афлотун айтади: «Мен фидокорона қилинган меҳнат роҳатидан авлороқ ҳеч нарса кўрмадим. Вужудимнинг саломатлигини, жонимнинг саодатини меҳнатдан топдим».

ШОҲЛИКДАН ҲАМ БУЮК МАРТАБА

Утмишда ва ҳозирда ҳам ёшлигидан болаларда ота-онага муҳаббат, ҳурмат туйғусини ўстириб бориш тарбияда алоҳида ўринда туради. Маълумки, Ватан тимсоли бўлган оналар дунёга келган фарзандлари учун энг меҳрибон, тенги йўқ сирдош бўлишган. Кечалари уйқуни тарк этиб, алла айтиб, болаларига ором бахш этишган. Оналари айтган аллалар халқ ижодининг ноёб намунаси бўлиб, миллий-маданий қадриятга айланган. Она алласини тинглаган, уни эъзозлаган, меҳридан баҳраманд бўлган фарзанд баркамол инсон бўлиб етишган, онани муқаддас инсон деб билиб, унга доимо таъзимда бўлган.

Алишер Навоийнинг «Садди Искандарий» достонининг бош қаҳрамони шоҳ Искандар онаси босиб ўтган остонанинг тупроғи бўла олмаганидан афсусланади. Жони ажал исканжасида қалқиб турганда ўкинчларини ифодалаб онасига йўллаган мактубида шундай дейди: «... Эсимни таниган, миямга ақл берган кундан бошлаб сенга ўғиллик қилсам, яъни сенга худди қулдек хизмат қилсам бўлар экан, аслида сенинг остонанг тупроғига айлансаму унинг отини мен шоҳлик деб билсам бўлар экан...»

Ота-онани ҳурмат қилиш, улар олдида одоб билан туриб, хизматларини бажо келтириш фарзандларнинг муқаддас бурчи ҳисобланади. Ота-оналар болаларига доимо кишиларни, ўртоқларини ранжитувчи сўзлар айтишдан, кўнглини қолдирадиган ишлардан сақлашни уқтирганлар. Улар ота-онага қандай хизмат қилиш кераклигини мисоллар орқали тушунтирганлар. Қуръони каримда ҳам ота-оналарга доимо яхшилик қилиш буюрилади, уларга қандай муносабатда бўлиш ўргатилади: «Парвардигорингиз, ёлғиз унинг ўзига ибодат қилишларингизни ҳамда ота-онага яхшилик қилишларингизни амр этди. Агар уларнинг бирови ёки ҳар иккиси сенинг қўл остингда кексалик ёшига етсалар, уларга қараб «уф» тортма ва уларнинг сўзларини қайтарма. Уларга яхши сўз айт. Улар учун меҳрибонлик билан хорлик қанотини паст тут, хокисор бўл ва: «Парвардигорим, мени гўдаклик чоғимда тарбиялаб ўстирганидек сен ҳам уларга раҳм-шафқат қилгин», — деб ҳақларига дуо қил».

ШОДЛИК УЛАШУВЧИ ХИСЛАТ

Халқимизга хос инсонийлик унинг меҳмондўстлигида ҳам намоёндир. Халқ тасаввурида меҳмондўстлик, меҳмонга кўрсатилган эҳтиром мезбонга ҳам шодлик бахш этади. Буни халқ ижоди достонларида кўриш мумкин. Масалан, «Муродхон» достонидаги асосий қаҳрамонлардан Оқилхон меҳмондорчилик урф-одатларига риоя қилиб, уйига келган Муродхонни кутиб олгач, Гулистон ортига кузатар экан, унга устига зарли зарбоф абзаллари солинган, белига тилла эгар урилган қора қашқар тулпор отни тақдим этади. Муродхонни яхши кутиб олиб, уни хурсанд қилганидан ўзи ҳам, канизаклари ҳам қувонадилар.

Камтарлик — инсон безаги, унга гўзаллик бахш этувчи фазилат. Ҳаётда инсон учун энг яхши нарса — гўзал ахлоқли, тарбияли, саъй-ғайратли бўлиб, шу гўзал фазилатлар билан ном чиқаришдир.

ДОНИШМАНДНИНГ ЖАВОБИ

Олижаноблик яхшиликни ўзидан бошқаларда бўлишини хоҳловчи улуғ фазилатдир. У инсониятга, Ватанга савобли ишлар қилишга бел боғлаган улкан, ҳимматли кишилар учун хос. Бундай кишилар бошқаларни ўзларидан устун кўрадилар.

Бир донишманддан сўрадилар: «Энг ақлли одам ким?» Донишманд деди: «Кўп нарсани билиб, кам сўзлаган, ўз билимига мағрур бўлиб, билимдонлик қилмаган одам». Афлотундан сўрадилар: «Шунча ўқиб нима натижага келдинг?» У жавоб берди: «Фақат бир нарсани англадим: ҳеч нарса билмас эканман». Яна сўрадилар: «Олиму донишмандлар оддий кишилардан нима билан фарқ қилади?» Афлотун жавоб берди: «Олим киши очиқ юзли, юмшоқ сўзли, тавозели, мақташлар ва олқишларга учиб, ўзини юқори тутмайди, камтар бўлади».

Асқар ЗУННУНОВ,
Қори Ниёзий номли Ўзбекистон педагогика фанлари илмий-тадқиқот институтининг профессори.

Ҳаёт сабоқлари

МЕҲР ШУЪЛАСИ

Автобус йўлга тушди. Юмшоқ, қулай ўриндиқларга ўтирган йўловчиларнинг баъзи бировлари ўзаро суҳбатлашмоқда, баъзилари уйқуга кетган.

— Болам, йўл қисқарсин, суҳбатлашиб кетайлик, — деди ёнимда ўтирган истараси иссиқ, кенг яғринли олтмиш-олтмиш беш ёшни қоралаган аёл.

— Бажонидил, — дедим мен.

— «Қариганда қария йўлга чиқибди» деганларидек, етмишни қоралаганимда қариндош-уруғларимни излаб кетяпман. Ўзим асли самарқандликман. Замона зайли билан қариндошларимдан узоқлашиб кетганимга 40—45 йил бўлибди. Ҳозир Тошкентда тураман. Бошқаларни билмадиму ўзимнинг ўтган кунларимни эсласам кўнглим бир хил бўлиб кетади... Болам, бу бош нималарни кўрмади, ҳозирги ёшларга ҳайронман. Егани олдида, уй-жойли бўлса, ўтин орқалаб, челаклаб сув ташимайди. Болалари боғчада. Яна у йўқ, бу йўқ деб нолишади. Бугунги фаровон кунга етказганига шукр қиламан. Биз кўрган қийинчиликларни ҳозирги авлод кўрмасин, шод кўнгилларининг қаймоғи бузилмасин.

— Ўша кунлардан гапиринг, — дедим қизиқишим ортиб.

— Отам мўмин, олди-қочди гап-сўз билан иши йўқ. Ўз арасини ўзи тортадиган меҳнаткаш, дурадгор киши эди. Олти ёшимда зотилжам касали билан онам ўлиб етим қолдим. Отам дов-дарахт тилиб, эшик, ром, ясагани туфайли элга керакли одам эди. Унинг яна бир яхши хислати — савдолашмас эди. Харидорларнинг берганини оларди. Мен беш-олти сигир-қўйимизга қарашдан ташқари отамнинг иссиқ-совуғидан ҳам хабар олиб турардим.

Ҳали-ҳали эсимда, қишли-қировли кун эди. Отамнинг дўсти аёли билан, ёнларида учтўрт киши уйимизга кириб келди. Қозон осилди. Қўни-қўшнилар меҳмонларни кутишди. Қиз боланинг эси эрта киради, ҳам пишиқ, сезгир бўлади. Уйга кириб-чиқиб юриб қарасам, отам нимадандир хафа, кўнгли хиралиги мунгли кўзидан билиниб турибди. Юрагининг тагида ётган аллақандай яширин сирни яширса ҳам, менга унсиз термуларди. Хуллас, бир ойдан кейин, ўн олтига тўлганимда Тошкентга келин бўлиб тушдим.

Она оғир хўрсиниб қўйди.

— Айта беринг, онажон, — дедим мен.

— Урушдан кейинги оғир йиллар. Минг-минглаб бегуноҳ одамлар киндик қони тўкилган маконларидан бадарға қилинди. Қанча-қанча бегуноҳ кишилар оғир азобларга бардош беролмай ўлиб кетди. Турмуш ўртоғим ҳам «Халқ душмани» номини олиб, қамоқдан қайтмади.

Она чидай олмади. Йиғлаб юборди.

— Тақдирнинг иши экан, болам, — она кўз ёшларини артиб, ҳикоясини давом эттирди: — Ўлган одам қайтиб келмайди. Балиқнинг тирикчилиги сув билан деганларидек, тирик одам яшаши керак. Меҳнат қучоғига шўнғиб кетдим.

1954 йилнинг баҳорида овсиним туғруқхонада оғир тўлғоқдан обдон ҳолсизланиб, вафот этди. Она сутини татиб кўрмаган бир парча чақалоқни кўз олдингизга келтириб кўрганмисиз? Қандай даҳшат! Болани бағрига оладиган ҳеч ким йўқ. Нима қилиш керак? Болалар уйига бериш керакми?

Овсинимнинг боласини бағримга олдим. Ўзимнинг ҳам яқинда кўзим ёриган эди. Болам учта бўлди. Бандасининг қўлидан ҳеч нарса келмас экан. Боланинг отаси машина ҳалокатидан вафот этди. Дунё эшигини очмай ётиб онасиз қолган ўша норасида ҳозир йигит бўлди, болали, фан номзоди, ажабланарлиси шундаки, мендан туғилмаганини билмайди. Ўз болаларимнинг бири муаллим, бири дўхтир. Мен бахтлиман. Тақдиримдан нолимайман. Худога шукр...

Она автобус ойнасидан қаради. Самарқандга етиб келибмиз. Умри кўпларга намуна бўладиган, ажойиб тақдирли, кишиларга меҳрибон, юз-кўзидан меҳр шуъласи порлаб турган онажонга шундай фаровон ва бахтиёр замонда болаларингиз ва невараларингиз билан илдизи мустаҳкам, кўкка бўй чўзган чинор дарахтидай яшангиз, дегим келди.

Қидирбой ТЎЛАБОЕВ,
Ўзбекистон Республикаси халқ таълими аълочиси.

Кексалар насиҳати мисоли малҳам

ҚУЧОҒИНИ БАХТГА ТЎЛДИРГАН

Қария. Бу сўз замирида умрнинг асосий қисмини яшаб бўлган, бағрини болага тўлдириб, қарилик гаштини суриб келаётган отахон ва онахонларимизни тушунамиз. Улар ҳаётнинг баланд-паст сўқмоқларини мардонавор босиб ўтган, фарзандлар камолига ўзини бахшида қилган азиз, меҳрибон инсонлардир. Ана шундай инсонлардан бири, бир қиз, тўққиз ўғилнинг меҳрибон онаси, 36 невараю, 12 эваранинг бувижониси Ҳикоят ая Мусаевадир. У кишининг турмуш ўртоғи Ҳусниддин ака иккинчи жаҳон уруши даврида фронт ортида туриб, уруш қатнашчиларига гўшт, озиқ-овқат етказиб берди. Оилада улар бир қиз ва тўққиз ўғилнинг вояга етиб камол топиши учун тинмай меҳнат қилишди. Фарзандлари ҳозирда мўмин-қобил, ота-она юзини ерга қаратмай, меҳнатларини оқлашга ҳаракат қилишиб, халқимизга керакли инсонлар бўлиб хизмат қилиб келмоқда.

— Оилада муҳит яхши бўлиши керак, — дейди ая. — Асабга тегадиган, ҳаётингни эговлайдиган аччиқ гаплардан, дилхираликдан сақланмоқ зарур. Чунки бу ҳол орадан меҳрнинг кўтарилишига олиб келади. Шунинг учун турмуш ўртоғингиз қалбингиздан жой олган экан, унинг қадрига етинг. Фарзанд тарбиясида бефарқ бўлиш ёмон оқибатларга олиб келади. Турмуш ўртоғингиз назаридан тушиб қолишингиз, бўшаган жойни эса ўзга аёл эгаллаб олиши мумкинлигини, фарзандлар ўртасида оқибатнинг кўтарилишига олиб келишини ҳеч унутмаслик керак. Келин ва набираларни ўз болангиздек бағрингизга олиб тўлдиринг. Менинг бахтим ҳам, шодлик ва қувончим ҳам ана шу болаларим. Мана, қарилик гаштини болаларимни бағримга босиб суряпман, уларнинг меҳрибон онажонлари бўлиб яшаяпман.

Ҳикоят аянинг ҳаёт ҳикматларига тўла гаплари хотирамда ўз ўрнини мустаҳкам эгаллади. Холбуки, қарияларимиз бежиз айтишмаган: «Оилада тарози тенг келмагунча турмушнинг лаззати бўлмайди. Акс ҳолда гина-кудуратлар, жанжаллар кўпаяди, кўнгил шишаларига дарз кетади».

Гулзода ҲУСНИЕВА.

Она ўз фарзандига ҳамиша меҳр-муҳаббатга йўғрилган илиқ табассум билан нигоҳ ташлайди. Балки бу нигоҳ жигаргўшаси унинг учун дунёда энг азиз мавжудот эканлигининг исботидир.
Засим Соколов олган сурат.

Ҳикмат — бир ҳовуч олтин

КЎНГИЛЛАРНИНГ СУРУРИ ИЛМДАНДИР

• Ақлинг бўлса, бирон нарсани ўрган, чунки илмсиз ақл — либоссиз бадан ва башарасиз инсондир. «Илм-ақлнинг юзи» дейдилар.

ҚОБУС.

• Билимда олға, ахлоқда орқада қолаётган киши олға борганидан кўра орқага юради.

АРАСТУ.

• Билимга уч йўл билан боради: фикр юритиш йўли — энг олижаноби, тақлид қилиш йўли — энг осони, тажриба йўли — бу энг қийин йўл.

КОНФУЦИЙ.

• Дил ороми илму донишдандир.

Абу Абдулло РУДАКИЙ.

• Кимки ҳаёт шаъмин илм ила ёқди.
Ҳаёти асрлар сўнмади, балқди.

Мирзо БЕДИЛ.

• Ҳар ишда афзалдир илм орттириш.
Билим ортирмоққа астойдил тириш.

Абдураҳмон ЖОМИЙ.

• Ўқиб-ўрганмасдан ҳам фойда ва зарарнинг фарқига ета оламан деган одамни тентак деб билмоқ керак.

СУҚРОТ.

• Билим бойлигига тўймайди одам.
Камаймаса бошқага қанча берса ҳам.

Асадий ТУСИЙ.

• Билиминг осмонга етган бўлса ҳам,
Бошқалар илмига қулоқ сол ҳар дам.

БАЛХИЙ.

• Шубҳа йўқ, илмдан тирикдир инсон,
Машаққат, меҳнатни енгади осон.

ФИРДАВСИЙ.

• Кўнгилларнинг сурури илмдандир,
Кўрар кўзларинг нури илмдандир.

Зокиржон ФУРҚАТ.

Фахриддин НУРИДДИНОВ,
халқ таълими аълочиси.

Ибратли ривоятлар

БИРОВНИНГ ҲАҚИ

Ривоят қилишларича бир тоғли хушманзара юртда бадавлат бой бўлган экан. У бойлиги жуда кўп эканлигига қарамай, ўзига бирорта ҳам хизматчи олмаган экан, бойнинг беш мингдан ортиқ мол-қўйи бўлишига қарамасдан ҳатто чўпони ҳам йўқ экан. Унда уларни ким боқар экан, дейсизми? Мана эшитинг! Бойнинг бир ажойиб сигири бор экан. Шу сигир ҳар куни подани бошлаб тоққа кетар, кечга томон яна бирорта мол-қўй камаймасдан қайтишар экан. Поданинг қаровчиси йўқлигини ҳамма билар, аммо ҳеч ким, ҳатто ўғрилар ҳам уларга тегишга журъат қилиша олмас экан. Негаки, бой ширинсухан, саховатпеша, катта-кичиккача сиз-сизлаб муомала қилар экан-да! Шу боис одамлар орасида «илоё бойнинг бир тола сочи ҳам ерга тушиб, гард юқмасин» деган гап-сўз юрар экан. Бир куни бой одатдагидек пода қайтганда синчиклаб қараса бегона бир бузоқ қўшилиб келганини сезибди. Шайтон йўлдан урибдими ёки бойлардагина бўладиган худбинлиги бирданига уйғониб кетибдими, ҳар қалай бойнинг нияти бузилибди. Бой бузоқни подадан айириб ичкари қўрага қамаб қўйибди. Орадан кунлар ўтиб бир ой деганда эгаси чиқиб, суриштириб келибди. Бой нима қилишини билмайаросатда қолибди. Негаки, бир кўнгли «Бой, бировнинг ҳаққи буюрмайди» деса, бошқа ички бир даъват «Берма, бир ойдан бери анча етилиб қолган бузоқни бериб юборавера-санми», дер экан. Баъзан инсон нима қилишини билмай, жиловини йўқотса, бу жиловни шайтон қўлга олар эканда, одамзодни ўз йўлига йўрғалатмоқчи бўлар экан. Бой ҳам ўз жиловини шайтонга бериб қўйган эканми, ўз уйига бегона бузоқ келганини тан олмабди. Бузоқ эгаси бойнинг гапига ишонибди, аммо ичида қон-қон йиғлаб изига қайтиб кетибди. Бой бузоқ ўзига қолганидан роса қувонибди. Лекин қувончи уч кунга етибди, холос. Одатдагидек эрталаб чиқиб кетган мол-қўйлар кеч кириб қоронғу тушибди ҳамки қайтмабди. Бой роса хавотир олиб, кечаси билан қидириб чиқибди. Тонгга бориб бу хабардан бутун қишлоқ аҳли хабар топиб, бой билан бирга қидира бошлашибди. Беш мингдан ортиқ мол-қўй бир кунда қаёққа ғойиб бўлиши мумкин, дея ҳамманинг боши қотиб, ёқа ушлашар эмиш...

Буни қарангки, қишлоқдан бир неча чақирим нарида тоғ ён бағрида «Ютаржар» деган жарлик бор экан. Афсоналарда айтилишича бу жарда жодугарлар яшар эмиш. Улар аҳён-аҳёнда (оч қолган вақтлари) ҳатто жардан бир неча чақирим нарида юрган жонзотларни ҳам жоду билан чорлаб, ўз комига ютгачгина бироз таскин топар эмиш. Хуллас, орадан етти кун ўтгач бой йўқолган мол-қўйидан совуқ хабар топибди. Бойнинг барча мол-қўйлари бирин-кетин жарга қулаб, ғарқ бўлган экан... Одамлар бойга росмана таскин беришибди, ачинишибди. Бой эса: «Нега? Нега шундай бўлди?» дея фарёд урар, «Гуноҳим нима?» дея уйлаб уйига столмас эмиш... Аммо ичкари қўрада етилиб, минглаб мол-қўй эвазига келган, анча катта бўлиб қолган, охурдан эринибгина емак еяётган келгинди бузоқ «Бировнинг ҳақи бир кун келиб барибир тешиб чиқади» деяётгандай, кавш қайтарар экан.

Қиссадан ҳисса. Бировнинг ҳақи бир кун келиб, ҳатто минг баробар ортиғи билан бор-будингни емириб кетишини англаб етдим. Балки сиз менинг сўзимга қўшиларсиз, балки қўшилмассиз. Балки ҳиссани ўзингиз бошқачароқ чиқарарсиз. Бу эса сизнинг хоҳиш ва идрокингиздадир.

Севдора ЛАТИПОВА.

Эзгулик амаллари

ВАФО — ҚАЛБДАГИ НУР

Одамнинг муомала ва муносабатларига, нутқига қараб уни «Лабзи ширин», «Лабзи ҳалол», «Ширинсухан» деб атайдилар. Бу тушунчаларнинг туб маъноси шундаки, инсон сўзлаганда, кишилар билан хизмат бўйича муносабатда одамлар бир-бирининг дилини топиб сўзлайдилар. Ҳар бир сўзи маънодор бундай инсонлар ардоқлидир. Кимки ваъдасига вафодор бўлса, уни эл ҳурмат қилади. Буларнинг барчаси инсоннинг сўзлашиш маҳорати, санъати билан бевосита боғлиқдир.

Ривоят қилишларича, қадимги араб подшоҳларидан Нуъмон ибн Манзурнинг ярамас ва бир яхши икки одати бор эди. Йилда бир кунни ғазаб куни деб атаб, ўша куни эрталаб кўчага чиқар эди ва биринчи тўғри келган одамни ушлаб саройга олиб келиб қатл эттирар, яна бир кунни марҳамат куни деб атаб, биринчи тўғри келган одамга совға-салом берарди. Тойи лақабли камбағал бир киши ғазаб кунида Нуъмон ибн Манзурга дуч келиб қолди. Нуъмон бечорани ўлдирмоқчи бўлиб жаллодни чақирди. Шунда чорасиз Тойи Шоҳга ёлвориб дебди:

— Эй қудратли салтанат соҳиби, менинг аёлим ва бир неча фарзандларим бор. Кунимни ўтказиш учун жудаям қийналдим, оилам оч-яланғоч яшайди. Топганим зўрға бир кунга етади, холос. Бугун ғазаб кунида сизга дуч келиб қолдим. Биламан, мени қатл қилдирасиз. Қачон қатл қилдириш сиз учун фарқсиз. Мен шаҳардан кўп узоқ бўлмаган бир қишлоқда яшайман, менга рухсат беринг. Тиланчиликдан топган мана бу озиқ-овқатларни оиламга олиб бориб берай, сўнгра оилам, ёру биродарларим билан хайрлашиб, кун ботарга яқин қайтиб келаман, ваъдамга хилоф иш қилмайман, менга ишонинг.

— Эй Тойи, сен кимни лақиллатмоқчисан-а? Бу гапларингни дилингдан чиқар, — деди шоҳ унинг устидан кулиб.

— Эй ҳукмдорим, гапларимга ишонинг, мен ўлимимга мингдан-минг розиман. Агар яратган эгам бугун менга ҳалок бўлмоқни тақдир қилган бўлса, мен қочиб қайга ҳам борардим, — дебди яна ёлвориб Тойи.

— Хўп, рухсат бераман, фақат шарти, бирор киши сени кафилликка олса, — дебди шоҳ.

Тойининг қабиласидан бўлган Шурак ибн Али исмли бир одам ўша куни шоҳ Нуъмон ҳузурида эди. Тойи унга мурожаат қилиб:

— Эй Шурак, эй Шурак ибн Али, мен ўлимдан қўрқмайман. Фақат оч-яланғоч қолган болаларимга ачинаман. Менга кафил бўл, уйимга бориб кун ботгунча қайтиб келаман, — дебди.

Шурак ибн Али:

— Эй улуғ ҳоқон, майли, мен Тойини кафилликка олганим бўлсин. Мабодо Тойи келмаса, мен унда, бошимни жаллод кундасига қўйишга розиман, — дебди.

Шуракнинг кафиллиги туфайли Нуъмон ибн Манзур Тойига рухсат берди. Кун ботишига ҳам озгина вақт қолган эди. Тойидан эса дарак йўқ. Шоҳ Нуъмон Шуракни Тойи ўрнига қатл қилдириш учун жаллод чақирди. Шу чоқда бир одамни чопиб келаётгани кўринди.

— Шаҳаншоҳим, — деди шоҳнинг ёнидагилардан бири, — бироз шошилмай турсалар. Бу одам Тойи бўлса керак. У келгунча сабр қилайлик.

У ҳақиқатан ҳам Тойи эди. Терлаб-пишиб, ҳансираб етиб келгач, Тойи тиз чўкиб Нуъмон ибн Манзурга энтика-энтика деди:

— Эй ҳукмдорим, мана, мен ваъдага вафо қилдим. Кун ботгунча етиб келолмай, кафилим Шурак менинг ўрнимга қатл бўлади деб қўрққан эдим. Оллоҳга шукрки, вақтида етиб келдим. Олижаноб Шуракдан миннатдорман. Энди ихтиёр ўзингизда, мен ўлимга тайёрман.

Нуъмон ибн Манзур бу ҳолни кўриб ҳайрат дарёсига чўмди. Тойи ва Шуракка қараб айтди:

— Эй олижаноб кишилар, мен сизлардан ажойиброқ одамни кўрмадим. Эй Тойи, сен дунёда вафо қилиш майдонида ҳеч кимга турарга жой қолдирмадинг. Эй Шурак, сен эса карам, шафқат, марҳаматинг билан ҳаммани ҳайратга солдинг. Мен гарчи сизларнинг учинчиларингиз бўлолмасам ҳам, олижанобликларингизга қойил қолиб, бундан буён мамлакатимда ғазаб кунини бекор қилишга аҳд қилдим.

Нуъмон ибн Манзур шундай деб Тойи билан Шуракка катта инъом-эҳсонлар қилиб, ҳурматлаб уйларига қайтишга рухсат берди.

Қиссадан ҳисса шуки, инсон софдил, ростгўй бўлса, унинг омади юришади. Эл-юрт ичида ўз ҳурматини, ўз ўрнини топиб, бахтли яшайди.

Ёлғончилик, иккиюзламачилик, чақимчилик, фирибгарлик каби иллатли одатларни асло ёшликдан бошлаб ўзига яқинлаштирмаган фарзанд камолга етганда бахтли, эл-юрт, маҳалла-кўйда, ишда, ўқишда, умуман ҳаётда қадрланади.

Ўтмишдаги боболаримиз, алломаларимизнинг барча панду насиҳатлари инсонни ҳамма вақт ростгўй, ҳалол, лабзли бўлишга чақирган.

Абулқосим Маҳмуд ибн Умар Аз-Замахшарий шундай ёзади: «Оғзингни мисвок (тиш ювадиган ўрнида) билан пок қилдинг, кошкийди энди уни ёлғон, ғийбат, чақимчилик, бўҳтон билан ифлос қилмасанг». Инсон фақат тўғри сўзлиги, ваъдага вафодорлиги билангина бахт-иқболга, ҳурмат-эътиборга эга бўлади.

Вафо — кишилар қалбидаги қуёш нуридир. У шундай кучга эгаки, у туфайли меҳр-оқибат, кўз илғамас жасоратлар содир бўлади. Соҳибқирон Амир Темур ўз ваъдасига ўта вафодор эди. Аҳдини бажариб қилаётган ишидан фахрланар эди. Чунки унинг ишидан бошқа одамлар манфаатдор бўлганлар. У бу ҳақда шундай ёзади: «Мен ҳар кимгаки ваъда берсам, унга вафо қилдим, ҳар бир ваъдага хилоф иш қилмадим. Мен доимо ваъдаларимни аниқ бажарсам, шундагина одил бўлишимни ва кимсага жабр етказмаслигимни англадим». Амир Темурдек кишилар вафони қасамдек муқаддас билганлар. Ўз вафосида турувчилар виждони бутун, дили пок бўлиб, ноҳақликларга муросасиз бўладилар. Сўзидан қайтган кишилар эса бурдсиз, субутсиз саналиб, элу халқ ўртасида обрў-эътибордан четда қоладилар, уларга нисбатан ишонч, эътиқод барҳам топади.

Турсунали ҚУРБОНОВ,
педагогика фанлари номзоди, доцент.

Бола бошидан

АҚЛИНИ ЎЛЧАМОҚЧИ БЎЛСАНГИЗ...

Муштипар, беозор, меҳрибон, меҳнаткаш, сабрли, иродали оналарни ҳар қанча эъзозласанг, иззат-ҳурмат қилсанг, бошингга кўтарсанг оз. Улар фарзанднинг биринчи тарбиячиси, биринчи мураббийси, биринчи устозидир. Одатда бола туғилиши билан орадан 20 сония ўтгач онасининг қўлига тутқазадилар ва биринчи марта она уни эмизар экан, ўзининг беқиёс хосиятларига эга бўлган оғиз сути уни бир умрга онасига меҳрли қилар экан, она ҳам ўз жигаргўшасини жонидан ортиқ кўриши шу сониядан бошланар экан.

Аммо ҳозирги кунда баъзи оналар ўзи тарбияга муҳтож бўлганлиги туфайли улар бола тарбияси каби масъулиятли ишни уддалай олмайдилар, ҳаттоки тарбия ишларига путур етказишлари мумкин. Тарбия ишларининг асл моҳиятини яхши билмаган одамнинг тарбия бериши худди тиб илмини юзаки билган ёки билмаган кишининг беморни даволашига ўхшаб кетади. Бундай ҳолларда берилган нотўғри тарбия асосида бузилган болани кейинчалик тўғрилаш ниҳоятда мушкул, баъзан мутлақо мумкин бўлмай қолади, чунки онадан олган тарбияни бола умрбод унутмайди. «Ҳар бир хотиннинг ақлини ўлчамоқчи бўлсангиз унинг тарбиялаган болаларига боқинг» деб бекорга айтилмаган.

Бола тарбияси оналардан катта ақл, чуқур илм, чексиз меҳрибонлик, буюк одамийлик, чегарасиз сабр-тоқат, катта меҳнат талаб қилади. Тарбияга юзаки, шунчаки қаралдими, у албатта изидан чиқади, бузилади, қилинган тинимсиз меҳнат зое кетади. Шунинг учун тарбия узлуксиз ва узвий бўлиши лозим. Бу муҳим вазифа хусусида асримизнинг бошида машҳур маърифатпарвар олим ва мутафаккир Ризоуддин ибн Фахруддин ўзининг «Оила» асарида қуйидагиларни баён этади:

«Бола тарбияси ёмон ният ва қўполлик билан эмас, балки сабр-тоқат, меҳрибонлик, шафқат, сезгирлик билан бўлиши керак. Бундан эса, болани тизгинсиз ҳайвон каби ўз ҳолига қўйиш лозим деган гап чиқмайди. Зарар билан фойдани айира олмаган ёш гўдакни назоратсиз тутиш улуғ хатоликдир. Балки уни қаттиқлик билан юмшоқлик ўртасида адолат билан тарбия қилмоқ керакдир. Онасининг буйруқларига жазо ёки танбеҳдан қўрқиб эмас, балки бу ҳурматли ҳомийсига ишонмоғию комил севгани сабабидан итоат этган бола адолат билан тарбияланган бўлади. Адолат ўлчови ушбудир: ота-онасига итоатни, динга ҳурматни, туғишган қариндош-уруғлар, яқин-йироқ ҳамда элу юрт, халқини севишни ҳар бир каттаю кичик билан яхши муомалали бўлишликни болаларнинг қонларига сут билан бирга сингдирмоқ лозим».

Тарбияга оид қадимги китобларда шундай фикрлар мавжуд: бола беш ёшгача подшолик даврини ўтайди, демак, унинг айтган ишларини бажариш вожибдир, чунки ҳали у мумкин ва мумкин эмас деган сўзларнинг ҳақиқий асл маъносини тагигача тушуниб етмаган, унга тушунтириб етишга ёшлик қилади. Албатта бу даврда боланинг истаган барча истакларини муҳайё қилишлик унинг худбин ва ўзини маъқул қиладиган бўлиб ўсишига олиб келади. Бола беш ёшга киргач кўп нарсага ақли ета бошлайди, унга ёшига қараб тартиб қоидаларни ўргатиш, мумкин ва мумкин эмас деган фикрларни чуқурроқ фаҳмлашга ўргатиш лозим бўлади. Шу давр ичида боланинг тафаккури шаклланади, унинг ҳар хил ҳодиса ва воқеаларга, касб-корга майли ва майлсизлиги намоён бўла бошлайди. Унинг ёдлаш қобилияти ортиб боради, эслаш иқтидори ўсади. Шунинг учун ота-она ўз фарзандининг у ёки бу соҳага майли қай даражада эканини кузатиб бориши лозим. Маълумки, ёшлигиданоқ шахмат ўйнашни ўрганиб машҳур бўлган ёки ёшлигиданоқ бутун бошли китобларни ёд билганлар, иқтидорли мусиқачи бўлганлар тарихда кўплаб топилади.

Олти ёшдан то ўн тўрт — ўн беш ёшгача оилада бола ота-она ва катталарнинг барча истакларини, буюрган ишларини сўзсиз бажариши лозим. Бу даврда у кўп ҳунар ва илмлар ўрганиши зарур. Ҳамма ишлар ёшига қараб оддийдан мураккабга томон ўзгариши тақозо этилади. Болалар бу ёшда ўз қобилиятларини такомиллаштирадилар, ўзларининг иродаларини чиниқтирадилар, меҳнатсеварликларини оширадилар. Ота-она ва катталар томонидан буюрилган иш албатта кузатилиши ва текширилиши, агарда кўнгилдагидек бажарилмаган бўлса, уни қайтадан бажаришга ундаш даркор. Катталар томонидан болага нисбатан, бепарволик, лоқайдлик унинг ҳақиқий инсон бўлиб етишувида катта хатоликка олиб келади. Болада бефарқлик, дангасалик, масъулиятсизлик хусусиятларини келтириб чиқариши ва ривожлантириши мумкин. Фикримизча, бола ўша давр ичида ўзи учун бутун ҳаёти давомида унга ҳамроҳ бўладиган яхши ёки ёмон фазилатларнинг эгаси бўлиб қолишлари таъминланади.

Ўн-ўн беш ёшдан бошлаб оилада болага бир дўстга қаралгандек муносабатда бўлиш даври бошланади. Унда боланинг катта бўлиб қолганлиги албатта тан олинади, баъзи нарсаларни бажаришда ундан албатта маслаҳат сўралади, унинг фикрини билиш тақозо қилинади. Бу вақтга келиб бола ҳам ўзининг катта бўлиб қолганини сезади, ота-она унинг фикри билан ҳисоблашаётгандек ундан маслаҳат сўраётганидан фахрланади. Ўз мулоҳазаларида жиддийлашади, пала-партиш қарорлар қилмасликка интилади. Мабодо ота-она боланинг фикри билан қизиқмаса ундан у-буни сўрамаса болада ҳар қандай қизиқиш сўниши, лоқайдлик пайдо бўлиши эҳтимол. «Ҳа, ота-онам менинг фикрим билан барибир қизиқмайди, мени ҳали ҳам ёш бола деб ўйлашади», — деб тушкунликка тушиши ва натижада ўз мулоҳазаларига ишончсизлик, ўзининг қобилиятини сезолмаслик ҳоллари пайдо бўлиши мумкин.

Шундай қилиб бола тарбиясида оила, яъни ота-она ўрнини ҳеч қандай бошқа тарбия ўтай олмаслиги айни ҳақиқат бўлиб қолмоқда.

А. МАВЛОНОВ,
Тошкент Давлат техника университети доценти.

О, СПОРТ, БУНЧАЛАР СЕҲРЛИСАН!

МЎЪЖИЗАНИНГ ТУҒИЛИШИ

Агар замонавий спортнинг моҳияти тўғрисида ўйлаб кўрилса, ўз-ўзидан жуда кўплаб табиий саволлар туғилаверади. Мана улардан баъзилари: хўш спорт нима ўзи? Минглаб мухлислар масалан, Ўзбекистон ва Нигерия терма жамоаларининг ўйинини кўриш учун стадионга «оқиб» келишлари, миллионлаб томошабинлар эса, кимсан — нақ Майк Тайсонни рингга таклиф этишга журъат этган довюракни кўриш учун «ойнаи жаҳон» экранига термулишларининг сабаби нима? Хўш, улар нима истайдилар ўзи? У қанақанги қудратли кучки, бизни газеталардаги спорт ахборотларини чанқоқлик билан ўқишга мажбур қиладиган? Нима учун, масалан, теннисчи Борис Беккернинг «аъло формада» эканлиги, ёхуд Диего Марадонанинг чап оёғидаги жароҳат ҳали ҳам битмаганлиги ҳақида хабарларга қизиқамиз? Нима, аргентиналик футболчининг чап оёғи ёки маълла немиснинг кайфиятини билишдан бошқа ишимиз йўқми? Бизга Марадона ёки Штеффи Графлар ким бўлибди, ахир?..

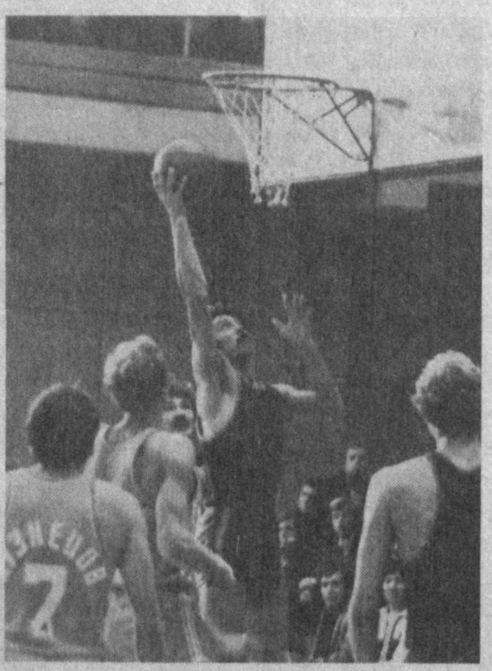

Юқоридаги саволлар гарчи юзакироқ бўлса-да, дарҳол жавоб бериш мумкин. Спорт бизга керак, негаки, кўз ўнгимизда жасорат кўрсата оладиган қаҳрамонлар, биз ҳавас қиладиган «идеал» одамларимиз бўлишини истаймиз. Спорт бизга кундалик ҳаётнинг ташвиш ва муаммоларидан чарчаб, бир пас бўлсада дам олинадиган маъво сифатида керак. Ва яна руҳимизни енгиллаштирган, кўнгил ёзиш учун ҳам зарур (ҳар қандай руҳшунос буни таъкидлайди): минбарлардаги бақириқ-чақириқ, ҳайқириқ ва ҳуштаклар, беихтиёр ҳаракатлар билан руҳимизда тўпланган ёмон кайфият ва тажангликдан анча фориғ бўлар эканмиз. Буям ҳаммаси эмас. Бизнинг стадионга бориш ва телевизорга интиқ тикилишимизнинг яна бир сабаби - қандайдир мўъжизанинг гувоҳи бўлишга қизиқувчанликдир. Ва бу умидларимиз кўпинча рўёбга чиқади!

Спортчиларнинг биринчи ва энг асосий ютуғи — бешафқат моддий оламдаги инсон ўта олмайдиган тўсиқларни забт этишга бўлган ҳаракатларидир. Биз биламизки, инсон танасидаги модда алмашинуви ва қон айланишига қараб, ҳар кимнинг ҳаракати ва имкониятлари турлича бўлади. Аммо, икки юз килограммли штангани кўтаришга чоғланаётган атлетни кўриб, биз ҳам нафасимизни ичга ютиб, уни кузатамиз. Гўёки ўша штангани кўтаришга «чоғланамиз». Бу ерда биз учун жамоамизнинг рақиблари устидан ғолиб бўлишидан кўра, штангачининг жисмоний имкониятлари ва у ўз иродасини нечоғлик бошқара олиши қизиқроқдир. Ғиштларни кафтининг қирраси билан уриб майдалайдиган каратэчини шунинг учун ҳам ёқтирамизки, у биз учун имконсиз бўлиб кўринган нарсани амалда бажо келтиради ёки мўъжиза кўрсатади, дейиш мумкин.

Табиат имкониятларимиз учун «белгилаб» қўйган «чегара»дан чиқиш истаги агар эътибор берсангиз, инсон фаолиятининг ҳамма соҳаларида кўринади. Масалан, қоғозга лойиҳа чизаётган меъмор, ракета яратаётган конструктор ёки бошқа исталган соҳа мутахассиси ўз ижоди, маҳсулотини борган сари мукаммаллаштириб, камолотга етказишга ҳаракат қилади. Спортчилар-чи? Масалан, баландликка сакровчи ўзида олдинги эришган барча кўрсаткичлардан «ўзиб» кетсагина, у чемпион ёки рекордчи сифатида тан олиниши мумкин. Ўз навбатида эса, кейинги спортчи ундан ҳам юксакроқ натижага эришишга ҳаракат қилади. Хўш, инсон имкониятининг чеки-чегараси борми? Муттасил такрорланаверадиган баландроқ сакраш, оғирроқ кўтариш, чуқурроқ шўнғиш, узоқроқ учиш истаги ва ҳоказо ҳаракатларида инсоннинг борган сайин камолотга интилиш «инстинкт»и намоён бўлади. Спортда бу интилиш кўпроқ жисмоний мукаммалликка қаратилган бўлиб, спортчи биттагина ҳаракат ёки усулни маромига етказиш учун кунлаб, ҳафталаб, ҳатто ойлаб машқ қилади. Американлик енгил атлетикачи Боб Бимон биттагина мақсад — бошқалардан узоқроқ, енгилроқ сакрашни ўрганиш учун неча йиллар тинимсиз машқ қилган. У ўз ниятига етишган, ҳалигача ҳеч ким у эришган маррадан ўзиб кетолгани йўқ. Аммо тасаввур қилинг, биргина сакраш учун бутун умр сарфланибди! Ҳаётининг мазмуни фақат шу! Бу кўрсаткич 1968 йили Мексикада ўтказилган Олимпиада ўйинларида қайд этилган эди. Бимон 8 метру 90 сантиметр узунликка сакради. «Тушунтириб бўлмайдиган ютуқ», «Тасаввурдан ҳам юқори натижа, мўъжизанинг ўзи!» дея ёзишганди газеталарда. Ҳатто фантаст ёзувчилардан бири у ҳақда ҳикоя битиб, гўёки, Боб югуриб келиб сакраётган чоғида ўзга сайёраликлар унга ёрдам бериш учун бир неча сония муддатга ернинг тортиш кучини «ўчириб» қўйишган, дея ишонтиришга уринди. Нима бўлганида ҳам, Боб Бимоннинг рекордини ҳеч ким мана 27 йилдирки, янгилай олмаяпти.

Спортдаги яна бир «мўъжиза» — футбол майдони, баскетбол майдончаси ёки бокс рингидаги «ўзгарувчан» вақт тушунчасидир. Биз соат, дақиқа ёки сонияларни аниқ чегараланган қатъий меъёрли ўлчовлар сифатида биламиз. Аммо, спорт мусобақасининг энг авжи ёки ҳал қилувчи дақиқаларида шундай натижалар ҳам қайд этиладики, кейин бундан ҳайратланмай иложингиз йўқ. Негаки, ўша усул ёки натижа соатлаб ҳаракат қилган билан такрорланмаслиги мумкин.

Спорт, худди ҳаёт сингари, вақт билан тинимсиз курашдан иборатдир. Юзлаб пойгачилар маррага етиб келишда атиги бир дақиқа ёхуд сония кечикиб, армонда қоладилар. Ўйинда ютқазаётганларнинг сўнгги дақиқалардаги ҳаракатларини кузатинг-а. Улар энг охирги сониялардан ҳам унумли фойдаланишга ҳаракат қиладилар.

1972 йилги Мюнхен Олимпиадасида қатнашган собиқ Иттифоқ баскетбол жамоаси вақтни «забт этиб» шундай бир мўъжиза кўрсатди. Улар америкаликларга ютқазаётган ва ўйиннинг тугашига атиги 3 сония вақт қолган эди. Бир дақиқалик танаффус пайтида жамоа мураббийси Кондрашин спортчиларга шундай деди: «Нега ҳаяжонланаяпсизлар? Уч сония вақт ичида ютиш, ютқазиш ва яна ютиш мумкин-ку!» Вазият гўёки умидсиздек эди. Аммо соатнинг секунд кўрсаткичи уч марта сакрагунга қадар Иван Едешко ва Александр Беловлар шунчалик шиддат кўрсатдиларки, бу ҳаракатлар ғалабани таъминлаш учун етарли бўлди.

Мўъжиза пайтида спортчи ёки жамоа томонидан енгиб ўтиладиган учинчи нарса, бу — руҳий тўсиқдир. Агар спортчи майдонга, рингга ёки гиламга чиқишидан аввал руҳан тайёрланмаган бўлса ҳар қанча бақувватлигига қарамай, уни осонгина енгиш мумкин. Жисмоний куч бунда ишончли таянч бўла олмайди. Бир мисол: гиламга чиққан икки курашчидан бири ниҳоятда кучли ва жуссадор эди. Аммо ҳамма уни эмас, балки рақибини қўллаб-қувватлаётганини кўргач у бироз довдираб қолди. Кўнглида: «Наҳотки енгилсам? Унинг бирор устунлиги бордирки, ҳамма ён босяпти», деган шубҳалар пайдо бўлди. Натижада кичик полвон қўллаган оддийгина усуллардан ҳам чўчиб, охири курашда имкониятни бой берди. Турли спорт мусобақаларида бундай воқеалар кўплаб содир бўлган. Спорт ана шундай мўъжизалари билан миллионлаб одамларни ўзига тортувчи буюк куч бўлиб қолаверади. Шундай ҳам бўладики, мусобақага келган мухлис учун қайси жамоанинг ютиши муҳим эмас. Муҳими — спортчининг жисмоний камолотини кузатиш, ундан завқ олиш ва юқорида айтилганидек спорт мўъжизаларига гувоҳ бўлишдир.

Бахтиёр ХАЙДАРОВ.

• Спорт • • Спорт • • Спорт • • Спорт • • Спорт •

«02» хабар беради

ЖИНОЯТ ЖАЗОСИЗ ҚОЛМАЙДИ

• Мирзо Улуғбек тумани ИИБ ходимлари 9 октябрь куни Циолковский кўчасида жойлашган 245-дўконга талончилик қилинганлиги тўғрисидаги хабарни олишлари билан жиноятчилар изига тушишди. Жиноят-қидирув бўлими ходимлари 8 октябрь куни кечқи пайт дўконга талончилик мақсадида кириб, сотувчи М. Муроднинг 16 минг сўм пули ва 50 АҚШ долларини куч ишлатиш йўли билан олиб кетган, иш жойининг тайини йўқ, асли Юқори Чирчиқ туманининг жамоа хўжаликларидан бирида яшовчи Д. Комилни қўлга туширишди. Талончи ҳозир қилган ишидан пушаймон бўлиб терговда жавоб бермоқда.

• Шу куни туман ички ишлар бошқармаси ходимлари кўпдан бери фирибгарлик йўли билан кишиларни чув тушуриб юрган С. Михаилни қўлга олишди. Охирги марта фирибгар «ЛТД Уз-Англия» корхонасида бўлим бошлиғи бўлиб ишлайдиган И. Муҳаббатдан 30 минг сўмни квартира топиб бераман дея қуртдай санаб олганди-ю қорасини кўрсатмай кетганди. Қўли билан пул бериб оёғидан тўзган опа эса охири бу тўғрисида милицияга хабар берди. Ички ишлар бошқармаси ходимлари кўрган чора-тадбирлар натижасида фирибгар ушланди. У қонунларимизда кўзда тутилган жазони олиши муқаррар.

• Ёшлар орасида жиноятчиликнинг тез-тез содир этиб турилиши ҳеч кимни бефарқ қолдирмаслиги керак. Аммо айрим ота-оналарнинг лоқайдликлари туфайли баъзи бир ўсмирлар тарбияси қаровсиз қолиб кетмоқда. Натижада эса улар ёмон йўлга кириб бот-бот жиноятчиликка қўл уришмоқда. Юнусобод тумани ички ишлар бошқармаси ходимлари ўқувчи А. Анвар ўз ўртоғи К. Акмалга пичоқ уриб оғир тан жароҳати етказганлигини аниқлашди. Акмал жароҳати оғир бўлганлиги сабабли касалхонага ётқизилди.

• Низомий кўчасидаги уйлардан бирида яшовчи, экскаватор заводида ишловчи Ғ. Холиданинг уйи эшигини бузиб номаълум шахслар хонадондан 5 хил турдаги кийимларни олиб кетишади. Ўғрилар қанчалик уста бўлишмасин барибир кўпни кўрган жиноят-қидирув бошқармаси ходимларидан қочиб қутулишолмади. Ўғрилиги учун икки йигит терговчига жавоб беришмоқда.

• 9 октябрь куни Баҳодир исмли йигит «Таран» ҳиссадорлик жамиятига қарашли дўкон сотувчиси ишончига кириб 100 дона ўқувчилар портфелини (умумий баҳоси 11 минг сўмлик) сотиб бериш шарти билан олиб кетади. Бировдан олган молни ёки унинг пулини ўз вақтида қайтариш зарурлигини Баҳодир «унутиб қўйди». Оқибатда ўн бир минг сўмлик мол бўйнига тушиб қолишдан қўрққан дўкончи И. Зуҳра танишининг қилиқларини ички ишлар ходимларига айтиб берди. Кўрилган чора-тадбирлар натижасида фирибгар Баҳодир Т. Яккасарой туман ички ишлар бўлимига олиб келинди.

• Шайхонтоҳур туманидаги «Кўкча» бозори ёнидаги «Исломобод» маданий маркази олдида турган фуқаро Р. Каримга тегишли «ЗАЗ» русумли енгил автомашинанинг ғилдирагини ечиб олишга уринган, ҳеч қаерда ишламайдиган А. Камол ҳам бугун ўз қилмиши учун одил суд олдида жавоб беришига тўғри келади.

• «Чорсу» бозорида Зангиота тумани, «Хасково» жамоа хўжалигидан келган М. Сайёранинг ҳамёнига тушган ўқувчи М. Мақсуд ички ишлар ходимлари томонидан ушланди. Бу ўсмирнинг чўнтагидан яна бошқа бировлардан ўғирлаб олинган 700 сўм пул ва бир жуфт тилла зирак ҳам чиқди. Қинғир ишнинг қийиғи чиқади, деганлари шу эмасмикан?!

• 2-гуруҳ ногирони В. Викторга қарашли «ВАЗ-2106» русумли автомашинани ўғирлаб қочган, ҳеч қаерда ишламайдиган Ҳ. Собир Давлат автомобиль назорати бошқармаси ходимлари томонидан қўлга олинди.

• Сергели туманида жойлашган саноат минтақасида «Аудит-1» автомашина устахонасидан «ГАЗ-24» автомашинаси ўғирланади. Нафақахўр В. Эммага қарашли машинани топиш учун Сергели тумани ички ишлар бўлими ходимлари озмунча меҳнат қилмадилар. Кеча-кундуз олиб борилган изланишлар натижасида автомашина ўғриси ҳеч қаерда ишламайдиган Г. Ким ушланди.

• 10 октябрь эрталаб соат 10 да Сергели тумани ИИБ жиноят-қидирув бўлинмаси ходимлари Ахметов, Қурбанмагомедовлар томонидан «Қуйлиқ-5» мавзесидаги Ким Пен Хва кўчасида В. Гриша 540 грамм марихуана гиёвандлик моддаси билан ушланди.

• Номаълум киши Собир Раҳимов туманидаги Қорақамиш 1/4 мавзесидаги гаражлардан бирининг эшигини арралаб у ерда жойлашган «Ниссан-Блюберд» автомашинасининг иккита ғилдирагини ўғирлашга уринганди. Аммо унинг қора нияти амалга ошмади. Ички ишлар ходимлари ҳеч қаерда ишламайдиган Р. Равилни ушлашди.

• Тошкент қишлоқ хўжалиги машинасозлиги заводи ётоқхонаси олдида фуқаро М. Қодирга номаълум кишилар уриб тан жароҳати етказишади. Кучига ортиқча ишонган, ҳеч қаерда ишламайдиган Бухоро вилояти, Ғиждувон туманилик Г. Қаҳҳор ушланди.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ИЧКИ ИШЛАР БОШ БОШҚАРМАСИНИНГ МАТБУОТ ХИЗМАТИ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

АҲОЛИ ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1995 йил 4-октябрь Қарорига мувофиқ

«ЎЗЖАМҒАРМА БАНК»

100 миллион сўмлик устав фонди билан шу йилнинг 1 ноябридан

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ БАНКИГА АЙЛАНТИРИЛАДИ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ БАНКИ мол-мулк, молиявий ҳамда аҳоли омонатларининг сақланиши ва ўз вақтида қайтарилишини кафолатловчи бошқа мажбуриятлар ва талабномалар бўйича

«ЎЗЖАМҒАРМА БАНК»НИНГ ҲУҚУҚИЙ ВОРИСИ ДЕБ ҲИСОБЛАНАДИ.

Ўзбекистон Республикаси Халқ банкининг асосий вазифалари қуйидагилардан иборат:

Республикада яшовчи ҳар бир киши банк хизматлари тизимидан фойдаланишини таъминлаган, хизмат кўрсатиш маданияти ва сифатини жаҳон андозалари даражасига етказган ҳолда аҳолига кенг кўламли банк хизматлари кўрсатиш.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКА ХАЛҚ БАНКИ СИЗНИ КУТАДИ!

Маълумот учун телефонлар: 33-51-95, 33-78-02.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ХАЛҚ БАНКИ БОШҚАРМАСИ.

«Ўзбек давлат цирки» Республика бирлашмаси

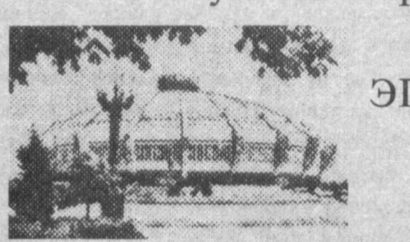

Тошкенбой ЭГАМБЕРДИЕВ номидаги ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

мактаб ўқувчиларининг кузги каникул кунларида

2 БЎЛИМДАН ИБОРАТ

КАТТА ЦИРК ТОМОШАЛАРИ

ДАСТУРДА: акробатлар, гимнастикачилар, жонглёрлар, эквилибристлар, ҳаво гимнастикачилари, ҳинд йоги ва ўргатилган ҳайвонларнинг чиқишлари.

МАСХАРАБОЗЛАР ГУРУҲИ ДОИМО ХИЗМАТИНГИЗДА.

ТОМОШАЛАР:
4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 ноябрь кунлари соат 12.00 ва 15.00 да
БОШЛАНАДИ.

ОЛДИНДАН ЧИПТА СОТИШ КАССАСИ ОЧИҚ.

Чипталар нақд пулга ва пул ўтказиш йўли билан сотилади.

Касса соат 10.00 дан 18.00 гача ишлайди.

МАЪЛУМОТ УЧУН ТЕЛЕФОНЛАР: 44-29-04, 44-35-81.

«МЕЪМОР» ФИРМАСИГА

бетончилар, ғишт терувчилар, сувоқчилар, автокранчилар, электргаз пайвандчилар, дурадгорлар, экскаваторчилар, ҳайдовчилар, авточилангарлар

КЕРАК

МАНЗИЛИМИЗ: Ҳамза тумани, Строительная кўчаси, «2-темир-бетон буюмлари заводи» (68, 119, 23-автобусларнинг «2-темир-бетон буюмлари заводи» бекати — эски бетон узели).

Телефонлар: 90-31-61, 90-39-55.

КОРХОНА ВА ТАШКИЛОТЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

ТОШКЕНТ ПОЛИГРАФКОМБИНАТИ

ўзининг шахсий ҳисобидаги материалларидан қўрғошин асосли клишеларни пул ўтказиш ҳисоби йўли билан

ТАЙЁРЛАБ БЕРАДИ.

Агар оригинал сифатли бўлса клишеларни хоҳлаган ўлчамлар ва сувратларда, чизгили ва растрли кўринишда бизга буюртма беришингиз мумкин.

ТАЙЁРЛАШ МУДДАТИ—ПУЛ ТЎЛАНГАН КУНДАН БОШЛАБ 3 КУН.

Комбинатнинг ишлаб чиқариш бўлимига қуйидаги манзил бўйича мурожаат этишингиз мумкин: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30 («Марказий телеграф» бекати).

ТЕЛЕФОНЛАР: 44-10-04, 44-38-15, 44-63-23, 44-38-93.

Суратли ахборот

ҚАДРДОН ДАРГОҲГА КЕЛИШДИ

Собир Раҳимов туманидаги 22-мактаб ташкил этилганлигининг 60 йиллиги муносабати билан мактабни 1970 йили битирган собиқ ўқувчиларнинг учрашуви бўлиб ўтди. Улар яна 25 йилдан сўнг ўзлари сабоқ олган даргоҳга келишди. Собиқ битирувчиларни мактаб ўқитувчи ва ўқувчилари гуллар билан кутиб олишди. Уларга бошланғич синф ўқитувчиси, иккинчи жаҳон уруши қатнашчиси, фидойи муаллим Адҳам Шоҳамидов сабоқ берган эди. У Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институтининг профессори Малик Набиев билан ҳамкорликда «Расм дарслиги» китобини ёзган ва бир қанча услубий мақолалар, тавсиялари билан маорифимиз равнақига муносиб ҳисса қўшган инсон.

Собиқ ўқувчилар учрашув давомида ўзларига сабоқ берган адабиёт муаллими Мираҳмат Шоаҳмедов, математика муаллими Ғафуржон Ёдгоров, физика муаллими Фазлиддин Расулов, биология ўқитувчиси Ботир Нуъмонов, она тили ўқитувчиси Йўлдош Абдуллаевларни эсладилар. Айниқса синф раҳбари, ажойиб инсон, марҳум Ҳасанхўжа Соатовни ҳурмат билан ёдга олдилар. Собиқ битирувчилар жами 27 киши бўлиб ҳаммалари олий маълумотли мутахассислардир. Улар ҳозирда халқ хўжалигининг турли соҳаларида фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

Мажид РАИМОВ.

СУРАТДА: мактаб директори, халқ ўқитувчиси Ҳокимжон Ҳошимов (ўнгдан иккинчи) собиқ битирувчилар даврасида.

Равиль Альбеков олган сурат.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ

Тошкент оқшоми

Муассис: Тошкент шаҳар ҳокимлиги

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони ~ 10.

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Телефонлар: хатлар ~ 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича ~ 33-81-42

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки "Тошкент почтаси" шаҳар почта корхонасининг фойдаланиш бўлимига ~ 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Ҳажми ~ 2 босма табоқ. Офсет усулда чоп этилади. Қоғоз бичими - А-2. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Нашр кўрсаткичи - 64690.

"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.